

Παναγιώτης Ι. Παυλίδης (Παύλου)

Η ρουμάνικη
προπαγάνδα κι εμείς
οι βλαχόφωνοι
Έλληνες

« Μάταιες οι προσπάθειες
να μας αποσπάσουν από τον Ελληνικό κορμό...»

ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΛΑΙΣΤΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Πρόλογος - εισαγωγή

Δανείζομαι το τίτλο του προς τους νέους Λαϊστινούς απευθυνόμενου παραινετικού άρθρου του μακαρίτη συναδέλφου δικηγόρου και γείτονά μου στη Λαΐστα, του αείμνηστου **Δημητρίου Ν. Καπέτση** που δημοσιεύθηκε στις σελίδες 12-13 του 7^{ου} (1997) φύλλου των «Λαϊστινών Νέων», όπου μεταξύ άλλων έγραφε : «*Το Κουτσοβλαχικό ζήτημα αναζωπυρωμένο από την Ρουμανία “προωθείται από πολλές δυνάμεις φανερές και κρυφές, ικανές να φέρουν την Ελλάδα προ τετελεσμένων γεγονότων” ... Για την εξυπηρέτηση του σκοπού της η Ρουμανία διαθέτει άφθονο χρήμα και επιστρατεύει με την βοήθειά του την επιστήμη. Ο ακριβοπληρωμένος G. Weigand ιδρύει στη Λειψία το “Ινστιτούτο της Ρουμανικής γλώσσας” ... Πολλά τα “μίσθαρνα” όργανά της... Στα Γιάννενα ιδρύθηκε το Ρουμανικό Γυμνάσιο-οικοτροφείο, άντρο της Ρουμανικής προπαγάνδας που αλίευσε τροφίμους από τα Βλαχόφωνα χωριά της Πίνδου. Του χωριού μας η απάντηση ήταν η ανέγερση -κατά την πρώτη πενταετία του (20^{ου}) αιώνα μας -με δαπάνη των περήφανων Λαϊστινών, νέου λαμπρού διδακτηρίου - του αγαπημένου μας “Σχολείου” στην πρόσοψη του οποίου άστραφτε η απάντηση στην προπαγάνδα με κεφαλαία γαλάζια γράμματα, η επιγραφή ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ. Αυτή λοιπόν η περιλάλητη Ρουμανική προπαγάνδα που τόσο βασάνισε τη γύρω περιοχή μας και ευρύτερα την περιοχή της Πίνδου με το κατάπτυστο “Πριγκιπάτο ” των τελευταίων χρόνων εκμεταλλεζόμενη ένα γλωσσικό ιδίωμα - την Κουτσοβλαχική - “έρπει προ των πυλών μας” ...Μάταιες λοιπόν οι προσπάθειες των προπαγανδιστών να μας αποσπάσουν από τον ελληνικό κορμό. Η ρίζα μας είναι ελληνική και οι Έλληνες είναι ΑΥΤΟΧΘΟΝΕΣ από την παλαιολιθική Εποχή».*

Με οδηγό τις παραινέσεις του βλαχόφωνα Έλληνα πατριδολάτρη Δημήτρη Καπέτση, με αφορμή μία ανάγνωση στο διαδίκτυο για ανάμειξη Λαϊστινών στα γεγονότα στην Πίνδο το 1917 (όταν Κοινοτάρχες και προύχοντες από 13 βλαχόφωνα χωριά της Πίνδου μεταξύ των οποίων 3 και από τη Λαΐστα φέρεται να έχουν υπογράψει στις 27 Ιουλίου 1917 ένα κατάπτυστο ανθελληνικό κείμενο, που παρατίθεται στη συνέχεια), καθώς και από συζητήσεις που είχα στο χωριό μας με φίλους συμπατριώτες, σχετικά με την Ρουμανική προπαγάνδα και με το εάν συνεχίζεται ακόμη και σήμερα, γράφω αυτό το σημείωμα. Η προσέγγιση αυτή ενδεχόμενα να θεωρηθεί από μερικούς ως εκδήλωση ή επιχείρηση καλλιέργειας «φοβικών συνδρόμων», γιατί συχνά αρεσκόμαστε στον μύθο, που είναι πιο θελκτικός και παραμυθητικός, καθώς μπορεί να κολακέψει και να νανουρίσει, ενώ η γνώση και η αυτογνωσία είναι συχνά οδυνηρές. Όμως ο ιδιότυπος « αρμάνικος » μειονοτικός εθνικισμός, που κατασκευάζει και μετατρέπει τον μυθολογικό λόγο για το παρελθόν σε πολιτικό εργαλείο και μέσο προπαγάνδας, μπορεί και πρέπει να αντιμετωπιστεί. Και η πρώτη αντιμετώπιση γίνεται με την γνώση.

Σκοπός λοιπόν αυτού του απλού σημειώματός μου, πρωταρχικά, είναι η ενημέρωση των συγχωριανών μου, μετά την διαπίστωση ότι δεν υπήρχε γνώση του θέματος. Και αυτό αφού από μερικούς αντιμετωπίστηκε και ως θέμα αναγόμενο σε παλαιότερα πολιτικά ζητήματα περί των βλαχόφωνων πληθυσμών των Βαλκανίων, με την διαπίστωση (απορία;) πως υπάρχουν α κ ό μ α κάποιες ανησυχίες και έντονες επιφυλάξεις επί του θέματος, αλλά ταυτόχρονα και με σκωπτική διάθεση, όπως η έγγραφη διατύπωση ότι: *«Η ώρα της επιφυλακής και της επαγρύπνησης όχι απλά πέρασε χωρίς να μωριστεί κανείς τίποτα αλλά πήραμε και φωτιά»*. Θέλω να πιστεύω ότι οι απόψεις αυτές οφείλονται σε ελλιπή γνώση του θέματος. Αρχικά για να εκφέρει κάποιος μια άποψη για ένα θέμα, θα πρέπει να το γνωρίζει. Και σήμερα η γνώση είναι εύκολη, αρκεί να υπάρχει θέληση. Η απλούστερη είναι μια αναζήτηση στο διαδίκτυο και αμέσως ο ενδιαφερόμενος πληροφορείται. Παράλληλα όμως αυτό το ενημερωτικό σημείωμα μπορεί να συμβάλλει και στην ενημέρωση τρίτων, που δεν έχουν γνώση του ζητήματος και ενδιαφέρονται να πληροφορηθούν.

Ο πολύπειρος Δημήτρης Καπέτσας, από το **1997** (πριν 20 χρόνια) χωρίς διαδίκτυο ανεδείκνυε το πρόβλημα και συνιστούσε **επαγρύπνηση**, τότε που η νεώτερη μορφή της προπαγάνδας (η **Εθνική Αρμάνικη προπαγάνδα**) δεν είχε εκδηλωθεί. Από πρόσφατες λοιπόν ενέργειες των Ρουμάνων και όχι μόνον, που εκτίθενται στο σημείωμα αυτό, αποδεικνύεται **ότι το Κουτσοβλαχικό όχι μόνον δεν ανάγεται στο παρελθόν, αντίθετα είναι υπαρκτό και τρέχον ζήτημα, που χρειάζεται επιφυλακή και επαγρύπνηση**. Μπορεί και με άλλη μορφή σήμερα, αλλά στοχεύει στον ίδιο σκοπό.

Εδώ εκθέτω περιληπτικά το ζήτημα, αλλά και τις πηγές μου, με την σημείωση ότι προς διευκόλυνση θα χρησιμοποιείται στη συνέχεια αυτού του σημειώματος ο όρος Βλάχος που συνιστά ετεροπροσδιορισμό μας. Ανέκαθεν εμείς, οι αποκαλούμενοι Βλάχοι, αυτοπροσδιοριζόμαστε ως Αρμάνοι προφέροντας βραχύτατα και κωφά τα δύο τελευταία φωνήεντα. Τις λεπτομέρειες ο ενδιαφερόμενος ή ο αμφιβάλλων μπορεί να τις αναζητήσει σε βιβλία ή στο διαδίκτυο. Επειδή όμως η χρήση του διαδικτύου σήμερα είναι ευρέως διαδεδομένη και εύκολα προσβάσιμη, οι παραπομπές μου γίνονται κυρίως σε ιστοσελίδες που αναπαράγουν δημοσιευμένες σε βιβλία ή έντυπα σχετικές μελέτες, ανακοινώσεις ή ειδήσεις. Εκεί ο αναγνώστης θα διαπιστώσει ότι η ρουμάνικη προπαγάνδα είναι **αέναη** και τα όργανά της την συνεχίζουν και με τη νέα της μορφή, όπως παρατίθεται στη συνέχεια. Γιατί, όπως αναφέρει ο Λαϊστίνης καταγωγής Πρόεδρος της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών κ. **Νικόλαος Ι. Μέρτζος** δημοσιογράφος και συγγραφέας στην μελέτη του « **ΟΙ ΑΡΜΑΝΟΙ ΒΛΑΧΟΙ** » έκδοσης **2010** της “Φιλοπτώχου Αδελφότητας Ανδρών Θεσσαλονίκης” στην σελίδα 13: *«... Ξένα κέντρα επιχειρούν τον τελευταίο καιρό σε διεθνές επίπεδο, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης, τα Ηνωμένα Έθνη και η*

Ευρωπαϊκή Ένωση, να αναγνωρισθεί ότι σε πολλές βαλκανικές χώρες ζει τάχα ένα ξεχωριστό « Διαβαλκανικό Έθνος Βλάχων ». Είναι φανερό ότι, αν συνέβαινε κάτι τέτοιο, θα επικρατούσε πολυδιάσπαση στις συγκεκριμένες βαλκανικές χώρες και θα ανέκυπταν έριδες μέσα σε κάθε Λαό. Το τελικό αποτέλεσμα θα ήταν η στρατηγική περικύκλωση του γεωπολιτικού χώρου της Βαλκανικής χερσονήσου ώστε να δημιουργηθεί η «ανάγκη μιας ακόμη ξένης επιδιαιτησίας στα Βαλκάνια ,ώστε να επικυριαρχεί ο Μεγάλος Αδελφός! ».

Την προπαγάνδα αυτή την αποκαλύπτει, αλλά και την αντικρούει μαχητικά η Πανελλήνια Ομοσπονδία Πολιτιστικών Συλλόγων Βλάχων (Π.Ο.Π.Σ. Βλάχων), που έχει στη δύναμή της περισσότερους από 100 βλάχικους συλλόγους και από την επίσημη ιστοσελίδα της <http://vlachs-popsv.gr/>. Γι' αυτή προειδοποιεί από το 2011 και ο πρώην κοσμήτορας της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. κ. **Μιχαήλ Τρίτος** (Μετσοβίτης), άτομο με αξιολογότετη και μαχητική παρουσία και αρθρογραφία στο θέμα, όπου μεταξύ άλλων γράφει: «... Απαιτείται στο θέμα αυτό ετοιμότητα, εγρήγορση, περίσκεψη και γνώση. Σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να συμβεί με το Βλαχικό ό,τι συνέβη με το Μακεδονικό. Η πείρα του παρελθόντος απέδειξε ότι ποτέ δεν πρέπει να υποτιμάμε τα εθνικά μας προβλήματα έστω και αν είναι μικρά. Γιατί τα μικρά ζητήματα γίνονται μεγάλα, επειδή όταν είναι μικρά δεν τους δίδουμε την πρέπουσα σημασία...»

(<http://www.vlahoi.net/vlahoi-kai-ellinismos/einai-oi-vlahoi-roumanoi-apantisis-eis-ton-baisescu.html>),όπως και το 2012 με άρθρο του στην «Καθημερινή» ο κ. Ν.Μέρτζος που γράφει: «...Η ρουμανική προπαγάνδα από το 1960 συνεχίζει με ηπιότερους τρόπους την προσπάθεια εκμαυλισμού, προσφέροντας υποτροφίες και άλλα προνόμια σε οποιονδήποτε Βαλκάνιο νέο, προερχόμενο απλώς από βλαχόφωνη οικογένεια, έστω και μεικτή. Απέτυχε στην Ελλάδα, αλλά έχει επιτυχίες στα Σκόπια και στην Αλβανία...Σ'αυτό, λοιπόν, το ελληνικό υπόστρωμα των Βαλκανίων επιχειρείται τώρα να αναγνωρισθεί διεθνώς ένα χωριστό « Διαπεριφερειακό Έθνος Βλάχων ». Σκληρόν προς κέντρα λακτίζειν. Αλλά ας έχουν γνώση και οι φύλακες». (<http://www.kathimerini.gr/729311/opinion/epikairothta/arxeio-monimes-sthles/propaganda-me-toys-vlaxoys>). Και όπως αναφέρει ο κ. Αχ. Γ Λαζάρου στα προλεγόμενά του στον Β' τόμο του έργου του **G.Weigand ΟΙ ΑΡΩΜΟΥΝΟΙ (ΒΛΑΧΟΙ)** έκδοση 2004 σελ.31 «...επιτακτική κρίνεται η συνεχής επαγρύπνηση και η σύντονη συνδρομή των πεπλανημένων...».

Αλλά και η Ζαγορίσια (από την Βίτσα) **Ελευθερία Ι. Νικολαΐδου**, Καθηγήτρια Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων η οποία σε μία εξαιρετική, λεπτομερέστατη και εμπειριστατωμένη μελέτη της το 1995 ανηρτημένη και στο διαδίκτυο με τον τίτλο «**Η ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ ΣΤΟ ΒΙΛΑΕΤΙ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑ ΒΛΑΧΟΦΩΝΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ**» στον Α' τόμο, που περιλαμβάνει

την περίοδο από το 1850 έως το 1900, εκθέτει και αναλύει το ζήτημα. Στο πόνημα αυτό γίνονται οι αναφορές και παραπομπές στη συνέχεια. Αναφέρει λοιπόν μεταξύ άλλων στα προλεγόμενα του βιβλίου της έκδ. **1995** της ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ.: «...*Παρά τα επιφαινόμενα, όμως, το θέμα εξακολουθούσε να υπάρχει σε λανθάνουσα κατάσταση σε «νεκρό» σημείο. Έγινε τότε λόγος για «προσωρινή ανάπαυλα» και ταυτόχρονα υπογραμμίστηκε η ανάγκη της εξουδετέρωσης των συνθηκών που το δημιούργησαν και της συνεχούς επαγρύπνησης... Σύμφωνα με αυτά, Ρουμανικοί κύκλοι στο Βουκουρέστι και οργανώσεις Ρουμάνων εθνικιστών στις ΗΠΑ και την Δ. Ευρώπη προσπαθούν να αναβιώσουν το Κουτσοβλαχικό ζήτημα. Απώτερος σκοπός: Η αναγνώριση δικαιώματος μειονότητας στους Κουτσοβλαχικούς πληθυσμούς όχι μόνο της Ελλάδας αλλά και της Αλβανίας, Σερβίας και Βουλγαρίας. Με μέσα ανάλογα του παρελθόντος δηλαδή υλικές παροχές και άλλες διευκολύνσεις, προπαγανδιστικές δραστηριότητες με έντυπο υλικό ή προφορικό λόγο. Παράλληλα Κουτσοβλαχικές οργανώσεις της Δ. Ευρώπης έστειλαν έγγραφα στην Διάσκεψη για την ασφάλεια και συνεργασία της Μαδρίτης με τα οποία ζητούσαν να πειστούν οι Βαλκανικές χώρες να αναγνωρίσουν στους Κουτσοβλαχους δικαιώματα εκμάθησης της «μητρικής» τους γλώσσας σε δικά τους σχολεία!!! **Τίποτε, λοιπόν, δεν μπορεί να αποκλειστεί για το μέλλον.** Αυτό σημαίνει ότι το λεγόμενο Κουτσοβλαχικό ζήτημα **δεν πέρασε ακόμη στην αποκλειστική δικαιοδοσία της ιστορικής έρευνας, αλλά αποτελεί και πραγματικότητα που υποχρεώνει σε εγρήγορση...**» (ο.π. σελ 9,10,15). Υπογραμμίζεται ότι βάσει των ανωτέρω εγγράφων που στάλθηκαν στην προαναφερθείσα διάσκεψη, εκδόθηκε και το περιβόητο μη δεσμευτικό ψήφισμα 1333/1997, για το οποίο γίνεται εκτενής αναφορά παρακάτω.*

Το Κουτσοβλαχικό ζήτημα

Το «Κουτσοβλαχικό ζήτημα», όπως συνηθέστερα αποκαλείται μετά τη Συνδιάσκεψη Βουκουρεστίου του Αυγούστου **1913**, ξεκίνησε ως εξής: Ο ποιητής και πολιτικός D.Bolintineanu με ελληνικές «διευκολύνσεις», καταφθάνει το 1854 στην Μακεδονία και πραγματοποιεί το «οδοιπορικό» του με τον ποιητή Ion Heliade-Radulescu. Επισκέπτονται δήθεν τυχαία την περιοχή της Αχρίδας και της Πίνδου, όπου δέχονται μεγάλη περιποίηση από τον Ρεσέτ – Πασά, κατόπιν εντολής της Υψηλής Πύλης «να τους βοηθήσει με όλες του τις δυνάμεις». Επιστρέφοντας στην Ρουμανία λένε ότι ανακάλυψαν τους χαμένους για 1.500 χρόνια αδελφούς τους, οι οποίοι απλώνονται ως την Πελοπόννησο !!!

Ο Radulescu εκδίδει στα Γαλλικά το βιβλίο «Το όνειρο ενός απόκληρου» (Reve

d' un Proscrit), στο οποίο περιορίζει τους Έλληνες στο ακρωτήριο Ταίναρο και απευθύνει θερμό χαιρετισμό στους ήρωες της Ελληνικής Επανάστασης τους οποίους αποκαλεί «Ρουμάνους της Μακεδονίας», οι οποίοι είναι στην μεγάλη τους πλειοψηφία Βλάχοι !!! Η τότε υπό σύσταση Ρουμανία ήταν ένα νέο έθνος που έψαχνε ένα σημείο αναφοράς και στο οποίο κυριαρχούσε άκρατος και άκριτος εθνικισμός, έτσι τα κηρύγματα των Radulescu και D.Bolintineanu έπιασαν τόπο. Από την ίδρυσή του το 1859 το ρουμανικό κράτος ένωσε όλο και πιο επιτακτική την ανάγκη ενεργοποίησης του ρουμανικού μεγαλοϊδεατισμού και επιδόθηκε σε μια πολιτική αλυτρωτισμού. Και η ανάγκη της οικοδόμησης της εθνικής τους ταυτότητας αποδεικνύεται από την επιλογή του ονόματος, του εθνωνύμου του (Ρουμανία), γιατί έως τότε οι κάτοικοι των Παραδουνάβιων Ηγεμονιών στερούνταν ενιαίου εθνικού ονόματος. Από το **1860** μέχρι και το **1913** (και οριστικά με το τέλος του 2^{ου} παγκόσμιου πόλεμου) η Ρουμανία οργάνωσε συστηματική και πολυδάπανη προπαγάνδα για προσηλυτισμό των Βλάχων. Προγραμμάτισε και ενίσχυσε τη συγγραφή πλήθους κειμένων με θέμα την, δήθεν, προέλευση των Βλάχων από τη Δακία, ώστε να δίνεται η εντύπωση ύπαρξης αλύτρωτων Ρουμάνων. Με μοναδικό επιχείρημα την ομοιότητα (ταυτότητα κατά τον **G. Weigand**) **ορισμένων** στοιχείων του γλωσσικού ιδιώματος που χρησιμοποιούν οι Βλάχοι με τη ρουμανική γλώσσα, θεωρήθηκε από τους Ρουμάνους ως η κύρια απόδειξη της φυλετικής συγγένειας και πάνω σ' αυτό στηρίχτηκε ή οργάνωση της προπαγάνδας τους Όμως η ανυπαρξία εδαφικών διεκδικήσεων εκ μέρους της Ρουμανίας στον χώρο όπου έδρασε η προπαγάνδα πριν από το 1912 αποδυναμώνει τα ιδεολογικά της κίνητρα και την κατατάσσει στην κατηγορία των κοινών συναλλαγών. Άλλωστε και οι ίδιοι οι Ρουμάνοι αποκάλυπταν με δημοσιεύματά τους τις βαθύτερες προθέσεις της πολιτικής των κυβερνήσεών τους. Όμολογούσαν ακόμη, ότι ή δημιουργία του Κουτσοβλαχικού ζητήματος στόχευε στο να εφοδιαστεί η Ρουμανία μ' ένα διαπραγματευτικό όπλο απέναντι στα γειτονικά κράτη και κυρίως απέναντι στη Βουλγαρία. Όταν όμως, κάτω από τις διακηρύξεις και τις ιαχές οργανώσεων, συγγραφέων και επιστημόνων, που ισχυρίζονται ότι «αγωνιούσαν» για την τύχη των βλάχικων πληθυσμών, κρυβόταν ή πολιτική βούληση του κράτους, που απέβλεπε στο να χρησιμοποιήσει τους πληθυσμούς αυτούς ως αντάλλαγμα για άλλου είδους διεκδικήσεις, τότε τα ιδεολογικά επιχειρήματα καταρρέουν (Ελ. Νικολαΐδου ο.π.σελ.12).Αλλά και αυτό το επιχείρημα, του γλωσσικού ιδιώματος, το αποδομεί ακόμη και ο **G. Weigand** , ο επιστήμονας που πραγματοποίησε τις έρευνές του για τους Κουτσοβλάχους με επιδοτήσεις της ρουμανικής κυβέρνησης και που με πάθος είχε υποστηρίξει τη **μη ελληνικότητα** και των Αρμάνων, πέρα των Αρβανιτών και την προέλευση των Βλάχων από τους Δάκες,, θέτοντας ως κύριο κριτήριο το ξενικό ιδίωμά τους (δήθεν ταυτότητα της ρουμανικής γλώσσας με το Βλάχικο ιδίωμα) και με άλλες φανερές

προπαγανδιστικές του θέσεις. Αυτός λοιπόν, προς το τέλος της ζωής του, παραδέχθηκε **ότι δεν αρκεί ένα γλωσσικό όργανο για τον καθορισμό της εθνότητας ενός πληθυσμού** (Αχ. Λαζάρου ο.π.σελ.40).Τέλος και επιστημονικά αποκρούουν την ύπαρξη κοινής γλώσσας Ρουμάνων και Αρμάνων οι ακαδημαϊκοί A.Procoronici, N.Iorga, Al.Graur, ο καθηγητής Lozovan κ.α. (εισήγηση Α.Λαζάρου στο Διεθνές συμπόσιο Μοσχόπολης στη Θεσ/νίκη το 1996 σελ.158 εκδ. Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών).

Το **1860** ιδρύεται το στο Βουκουρέστι οργάνωση με το όνομα *Μακεδονορουμανική επαροπή* (**Μακεδονορουμανικό Κομιτάτο**), η οποία στα κατοπινά χρόνια με διάφορες μεταμορφώσεις και μετονομασίες θα αποτελέσει το βασικό όργανο της προπαγάνδας ,που πρέσβευε την δημιουργία Ρουμάνικου κράτους το οποίο θα περιλαμβάνει την Μακεδονία, την Θεσσαλία, την Ήπειρο και την Αλβανία. Τα μέλη ήταν Βλάχοι, πού από καιρό είχαν ενσωματωθεί στη ρουμανική εθνότητα και αποτελούσαν στελέχη της διοικητικής, οικονομικής και πνευματικής ζωής της. Έκείνο πού απέμεινε και χρειαζόταν ήταν να βρεθούν τα στελέχη, τα όποια θα γίνονταν όχι μόνον οι κήρυκες των ιδεών αυτών στους βλάχικους πληθυσμούς, αλλά και θα πραγματοποιούσαν, σε πρώτη φάση, τους κύριους στόχους της προπαγάνδας. Αυτοί ήταν οι αποκαλούμενοι από τούς Έλληνες «απόστολοι » της ρουμανικής προπαγάνδας. Άνθρωποι με πολλές ικανότητες, αλλά και με πλήθος αδυναμιών, πού αμαύρωναν τα προτερήματά τους. (Ελ. Νικολαΐδου ο.π. σελ. 71)

Από τους πρωτοστάτες της ρουμανικής προπαγάνδας και πρώτους «απόστολους» και ιδρυτές της ήταν ο Αβδελιώτης μοναχός **Αβέρκιος** (Αθανάσιος κατά κόσμο) (<http://www.vlahoi.net/istories-gegonota/monahos-averkios.html>). Διάδοχός του ο επίσης Αβδελιώτης ή Κλεισουριώτης αρνησίπατρις δάσκαλος Απόστολος **Μαργαρίτης**, ο οποίος προσπαθούσε να πείσει τον βλαχόφωνο πληθυσμό της περιοχής για την ρουμανική καταγωγή του (!!!) έχοντας ως ορμητήριο την Αβδέλλα. Η ανθελληνικότητα του Α. Μαργαρίτη αποδεικνύεται και από την παρακάτω κοινή προκήρυξη με τον Λατίνο μοναχό Jean- Claude Faveyrial το **1877** : *«Αν κάποτε φταίξαμε στασιάζοντας εναντίον του νομίμου ηγεμόνα μας, αυτό πάντοτε οφειλόταν στην παρότρυνση του ελληνικού κλήρου, αιωνίου εχθρού του Ισλάμ. Μη λησμονείτε όμως, Αλβανοί αδελφοί, ότι ο Θεός έπλασε τα έθνη πριν από τις θρησκείες. Αν θέλουμε να γλυτώσουμε από την ορθοδοξία, που είναι εχθρική προς το Χριστό, την ανθρωπότητα και τις εθνότητες, ας αφοσιωθούμε, ψυχή τε και σώματι, στην Οθωμανική αυτοκρατορία. Η Οθωμανική αυτοκρατορία είναι ο γνήσιος, ο μεγαλύτερος προστάτης μας, η ελπίδα μας, το στήριγμά μας. Ποτέ δεν θα μας εγκαταλείψει στα χέρια των εχθρών μας, που είναι και δικοί της εχθροί»* . (<http://vlahofonoi.blogspot.gr/2014/05/h-dzua-natsionala.html>).Ο Απ. Μαργαρίτης το **1865** πήγε στο Βουκουρέστι και κατόρθωσε να εμπνεύσει και να παρασύρει τον χωρίς ιστορικές αναφορές ρουμανικό λαό. Εφοδιασμένος με πλούσια οικονομικά μέσα επιστρέφει στην Κλεισούρα και λειτουργεί εκεί το πρώτο ρουμανικό σχολείο.

Το γεγονός αυτό προκαλεί θύελλα ενθουσιασμού στην Ρουμανία και αντιδράσεων στην Ελλάδα. Τον ίδιο χρόνο η κοινότητα Αβδέλλας στην Ανατολική Πίνδο τον καλεί να λειτουργήσει κι εκεί ρουμανικό σχολείο. Πλέον τα πράγματα εξελίσσονται ραγδαία. Ο Μαργαρίτης το **1877** διορίζεται «Γενικός Διευθυντής των ρουμανικών σχολείων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας» και αναλαμβάνει να αποτρέψει τον «κίνδυνο» του εξελληνισμού των Βλάχων. Εφοδιασμένος με τη βεζυρική διαταγή του Σαβφέτ πασά προς τις τουρκικές αρχές, να τον προστατεύουν και να μην τον εμποδίζουν στις ενέργειές του, άρχισε να περιέρχεται τα χωριά. Όπουδήποτε συναντούσε Βλάχους στην Ήπειρο και στη Θεσσαλία, φρόντιζε να τους εξαπατήσει, για να υπογράψουν αναφορές εναντίον της προσάρτησης της Θεσσαλίας στην Ελλάδα, με την συμπαράσταση της Αυστρίας δια του πρόξενου της στα Γιάννινα Remy Berzencovich. Μάλιστα ο Έλληνας Γενικός πρόξενος στο Γιάννινα ήταν κατηγορηματικός στο θέμα αυτό, υποστηρίζοντας ότι στην Ήπειρο η συμπαράσταση του Berzencovich στον Μαργαρίτη, του προσπόρισε έναν αριθμό υπογραφών πλαστών ή εξαγορασμένων. Η επίσημη έναρξη της προπαγάνδας χρονολογείται το **1865** με την πρώτη καταχώρηση στο κρατικό προϋπολογισμό της Ρουμανίας του πρώτου χρηματικού ποσού υποστήριξης των Κουτσοβλάχων (Ε. Νικολαΐδου ο.π. σελ.31).

Το **1880** λειτουργούσαν 24 ρουμανικά σχολεία, ημιγυμνάσιο στο Κρούσοβο και γυμνάσιο στο Μοναστήρι. Το **1899** τα σχολεία έφθασαν τα 90. Κάθε οικογένεια που έστελνε μαθητή σε ρουμανικό σχολείο επιδοτούνταν μηνιαίως με μία χρυσή λίρα Τουρκίας, ποσό ικανό να εξασφαλίσει τα απαραίτητα σε μία αγροτική οικογένεια. Επίσης είχαν δωρεάν ρουχισμό και περίθαλψη. Βέβαια στην πραγματικότητα πολλοί γονείς έστελναν τα παιδιά τους, είτε για το επίδομα μόνο, είτε για να εξασφαλίσουν καλές σχέσεις πριν την απελευθέρωση του 1912-1913 και με αυτή την πλευρά. Και αυτή η προπαγάνδα θα αποδώσει, με την πάροδο του χρόνου, κάποιους καρπούς. Γιατί τα βλαχόπουλα που προπαγανδιζόταν τα προηγούμενα χρόνια, έγιναν οι ρουμανίζοντες που από το **1925** μέχρι το **1940**, ως οικογενειάρχες πλέον, θα απαρνούνταν την Ελλάδα και την Ελληνική ιθαγένεια, επιθυμώντας «οικειοθελώς να μεταναστεύσουν άνευ πνεύματος επιστροφής» στην «μεγάλη μητέρα» την Ρουμανία μαζί με τις οικογένειές τους, **ως έποικοι**. (<http://www.vlahoi.net/istories-gegonota/metakiniseis-vlahon-stin-rovmania.html>.) Εκτός όμως από την ίδρυση σχολείων, η προπαγάνδα αγωνιζόταν και για την εισαγωγή της ρουμανικής γλώσσας στις εκκλησίες, καθώς και για την ίδρυση ρουμανικών εκκλησιών. Κύρια επιδίωξη η απόσχιση των Βλάχων από το Πατριαρχείο, όπως είχαν κάνει και οι Βούλγαροι.

Για να ενισχύσουν την θεωρία τους οι Ρουμάνοι έφθασαν στο σημείο να εξαγοράσουν και τις επιστημονικές υπηρεσίες του εθνολόγου Γερμανού καθηγητή του Πανεπιστημίου της Λειψίας **G. Weigand**, οποίος περιγράφει τα ταξίδια που

πραγματοποίησε το **1889** και το **1890** για να γνωρίσει τους Βλάχους της Νότιας Βαλκανικής στο προαναφερθέν δίτομο πόνημά του «ΟΙ ΑΡΩΜΟΥΝΟΙ» (ΒΛΑΧΟΙ). Ο **G.Weigand** μερολήπτησε υπέρ των Ρουμάνων και των θέσεών τους με πρόδηλο σκοπό να αποδείξει ότι οι Βλάχοι είναι Ρουμάνοι. Μάλιστα, όπως αναφέρει σε συγγραφή του ο Γάλλος συγγραφέας και καθηγητής του Πανεπιστημίου της Σορβόνης V.Berard, ο G.Weigand «...Επισκέφθηκε τους βλαχόφωνες της Β. Ηπείρου με σκοπό να τους αποτρέψει από τον φιλελληνισμό τους...» (V.Berard, «Τουρκία και Ελληνισμός» εκδ.1987 σελ.48-49). Η επίμονη αυτή προβολή της επίπλαστης επιστημονικής επιχειρηματολογίας πείθει τους Τούρκους, και στις **23-5-1905** ο σουλτάνος Αβδούλ Χαμίτ με τον περίφημο «**ιραδέ**» (διάταγμα), υποκύπτει στις πιέσεις των Μεγάλων Δυνάμεων και για πρώτη φορά από της εισβολής των Τούρκων στη Βαλκανική, αναγνωρίζει Ρουμανική (Βλάχικη) εθνότητα στην Μακεδονία, Θεσσαλία & Ήπειρο.

Για την αυθαίρετη αυτή ενέργεια, με την οποία η Ρουμανία αποκτούσε εθνικά δικαιώματα στις επαρχίες της Ηπείρου και της Μακεδονίας, διαμαρτυρήθηκαν έντονα η Ελλάδα και το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Αυτό ήταν το έναυσμα και το **1905** η ρουμανική κυβέρνηση ζήτησε δια μέσου του πρεσβευτή της στην Αθήνα Παπινίου από τον Έλληνα πρωθυπουργό Δημήτριο Ράλλη την κατάπαυση των «πιέσεων» εναντίον των Κουτσοβλάχων της Ελλάδος. Ο Ράλλης αρνήθηκε την ύπαρξη ρουμούνων Κουτσοβλάχων τόσο στην ελεύθερη Ελλάδα όσο και στην τουρκοκρατούμενη Μακεδονία. Προκλήθηκε σοβαρό επεισόδιο και ο Παπίνιου διώχτηκε από το πρωθυπουργικό γραφείο. Οι Ρουμάνοι, για να εκδικηθούν την ελληνική κυβέρνηση, άρχισαν συστηματικές διώξεις εναντίον των Ελλήνων της Ρουμανίας. Έτσι στον Σεπτέμβριο του **1905** διακόπτονται οι διπλωματικές σχέσεις Ελλάδας - Ρουμανίας και τίθεται υπό διωγμό η ακμάζουσα στην Ρουμανία Ελληνική παροικία. Μέχρι το **1911** τα γεγονότα ήταν επώδυνα και περιελάμβαναν απελάσεις Ελλήνων, κλείσιμο σχολείων, κατάσχεση περιουσιών κτλ. Η Ελλάδα είχε πλέον φθάσει στο χείλος της εμπολέμου ρήξεως με τη Ρουμανία (**1905-1906**). Στο μεταξύ οι διασπαστικές Βλάχικες και όχι ρουμανικές κοινότητες, που είχαν σκόπιμα αναγνωρίσει οι οθωμανικές αρχές με τον ιραδέ του **1905**, μετατράπηκαν, ουσιαστικά με τη συγκατάθεση του επίσημου ελληνικού κράτους, στις λεγόμενες «**Κουτσοβλαχικές**» κοινότητες των διπλωματικών εγγράφων υπό ρουμανική αρωγή και προστασία. Αν και στην πράξη, θα μπορούσαν κανείς να τις χαρακτηρίσει πραγματικές, ρουμανικές, μειονοτικές κοινότητες. Και καθώς η νέα ελληνική διοίκηση παγιωνόταν και οι διπλωματικές συμφωνίες είχαν καθοριστεί και γνωστοποιηθεί, οι ρουμανοδάσκαλοι κι άλλα στελέχη της προπαγανδιστικής κίνησης επέστρεψαν στις έδρες τους και ανέκοψαν ένα πρωταρχικό κλίμα συλλογικής επανένταξης των ρουμανιζόντων στην ελληνική παράταξη. Η αποκατάσταση των διπλωματικών σχέσεων μεταξύ των δυο χωρών έγινε το **1911**.

Στη συνέχεια και πριν από την υπογραφή της συνθήκης του Βουκουρεστίου το **1913**, είχαν ανταλλάξει μεταξύ του ρουμάνου πρωθυπουργού και συνάμα υπουργού των Εξωτερικών Τ. Μαγιορέσκου και του έλληνα ομολόγου του Ελ. Βενιζέλου δύο επιστολές, δια των οποίων η Ελλάδα αναλάμβανε την **υποχρέωση «...Να παράσχη αυτονομίαν εις τας σχολάς και εκκλησίας των Κουτσοβλάχων (Αρωμούνων) τας ευρισκομένας εις τας μελλούσας ελληνικάς κτήσεις και να επιτρέψη την σύστασιν επισκοπής δια τους Κουτσοβλάχους τούτους, της ρουμανικής κυβερνήσεως δυναμένης να επιχορηγή, υπό την επίβλεψιν της ελληνικής κυβερνήσεως, τα ειρημένα ενεστώτα και μέλλοντα θρησκευτικά και εκπαιδευτικά καθιδρύματα»**. Και όπως αναγράφει ο κ. Αχ. Λαζάρου στην σελ.33 των προαναφερθέντων προλεγομένων του «...*Με την περιβόητη επιστολή αφρόνων οι Αρμάνοι παραδόθηκαν σε ξένη χώρα δίκην εμπορεύματος... Εξαιτίας δε αυτής διευκολύνεται η επέκταση και διεύρυνση της ρουμανικής προπαγάνδας, η οποία βαθμιαία καταντά αχαλίνωτη επιδιώκοντας τον πλήρη αφελληνισμό των Αρμάνων. Βέβαια δεν ευδοχώθηκαν οι δραστηριότητες της. Διότι οι Αρμάνοι αντιστάθηκαν, σχεδόν καθολικά, και κατέδειξαν για άλλη μια φορά την πραγματική ελληνικότητά τους. Δίκαια και εύλογα απέσπασαν τον έπαινο και την ευγνωμοσύνη του ελληνικού έθνους...»*. Με λίγα λόγια η Ελλάδα αναγνώριζε εκκλησιαστική και εκπαιδευτική ρουμανική μειονότητα στο βορειοελλαδικό χώρο με αντάλλαγμα την υποστήριξη εκ μέρους της Ρουμανίας των εθνικών μας δικαίων, τα οποία επιχειρούσαν να σφετεριστούν οι Βούλγαροι. Οι ανωτέρω επιστολές επισφραγίστηκαν με τη συνθήκη του Βουκουρεστίου, η οποία συγκλήθηκε την 23 Ιουλίου **1913**. Την ενέργεια του Ελευθερίου Βενιζέλου, άλλοι θεώρησαν ως ανίερη πράξη σε βάρος ενός αγνού τμήματος του ελληνικού πληθυσμού και άλλοι ως ένα αναγκαίο διπλωματικό ελιγμό προκειμένου να εξασφαλιστεί η εϋνοια της Ρουμανίας στα εθνικά μας δίκαια, αλλά και για την εξισορρόπηση αναλόγου παραχωρήσεως της Βουλγαρίας προς την Ρουμανία στο περιθώριο της συνδιασκέψεως του Λονδίνου. Όμως σε καμία περίπτωση η υπεύθυνη πολιτική ηγεσία μιας χώρας δεν έχει το δικαίωμα να θυσιάζει τα εθνικά συμφέροντα μιας πληθυσμιακής ομάδας της, για να πετύχει κάτι άλλο, έστω και αν αυτό είναι σπουδαιότερο και ουσιαστικότερο. Η τυχόν επίκληση του γνωστού δόγματος « ο σκοπός αγιάζει τα μέσα » δεν βρίσκει και στην προκειμένη περίπτωση, καμιά δικαίωση. Πολύ περισσότερο όταν πρόκειται για τους Ελληνόβλαχους, ένα από τα γνησιότερα τμήματα του ελληνικού λαού, που πρωτοστάτησαν σε όλους τους εθνικούς αγώνες και συνέβαλαν αποφασιστικά στην οικονομική και πολιτιστική ανέλιξη της χώρας.

Η αποδοχή της αξίωσης της Ρουμανίας, και η εκ μέρους της ελληνικής Πολιτείας εγκληματική, σε βαθμό προδοσίας, υποχώρηση προς τις ρουμανικές αξιώσεις για την κατ' ουσία αναγνώριση της ύπαρξης στην Ελλάδα ρουμανικής μειονότητας, δια

της οποίας η Ρουμανία χρήστηκε αυτοδικαίως υπερασπιστής, είχε και επιπτώσεις. Με την εν λόγω συνθήκη, η Ρουμανία που επωφελήθηκε σημαντικά των πολεμικών επιτυχιών κυρίως της Ελλάδας και της Σερβίας, οι οποίες σήκωσαν το κύριο βάρος των στρατιωτικών επιχειρήσεων, κατάφερε να λύσει το Κουτσοβλαχικό ζήτημα και με τις άλλες σύμμαχες χώρες, αλλά προπάντων με την Ελλάδα για τους εγκατεστημένους στη Μακεδονία και στην Ήπειρο Βλάχους. Η Ελλάδα όμως, που από το 1913 σεβάστηκε τις συνθήκες που υπέγραψε με τη Ρουμανία, κινδύνευε να ακρωτηριασθεί σε περίπτωση που η έκβαση του πολέμου ήταν διαφορετική. Αντίθετα τα όμορα βαλκανικά κράτη δεν ακολούθησαν την πολιτική της, αφού απαγορεύτηκε κάθε δραστηριότητα ανάμεσα στους βλάχικους πληθυσμούς που ενσωματώθηκαν παρά τις προσπάθειες της Ρουμανίας να εξασφαλίσει στις χώρες αυτές τις ευνοϊκές συνθήκες που πέτυχε στον Ελλαδικό χώρο. **Από τότε και μέχρι σήμερα, η Ρουμανία θεωρεί απαξάπαντες τους Βλάχους, σε όποια χώρα των Βαλκανίων και να ζουν, ρουμάνους μειονοτικούς, γεγονός που της προσδίδει, κατά την άποψή της, το δικαίωμα να προασπίζεται τα συμφέροντά τους.** Έτσι οι ρουμανίζοντες από το Σεπτέμβριο του 1913, ασκούσαν πιέσεις στις τοπικές αρχές για την εφαρμογή των συμφωνηθέντων. Κάποιες φορές, μάλιστα, εκδήλωναν συμπεριφορά που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί προκλητική και αλαζονική απέναντι στις νέες ελληνικές αρχές, επικαλούμενοι τις συμφωνίες και τα δικαιώματα που τους παρείχαν. Επιστημάνθηκε, μάλιστα, και μία προσαύξηση του μαθητικού δυναμικού των τοπικών ρουμανικών σχολείων. Είναι βέβαιο πως, οι χειρισμοί του Βενιζέλου δεν έτυχαν της καθολικής υποστήριξης των τότε πολιτικών παραγόντων της χώρας και ο ίδιος κατηγορήθηκε πως με τους χειρισμούς του έδωσε επισημότερη διάσταση σε ένα ανύπαρκτο ζήτημα. Είναι ενδεικτικό πως, ο πρώην υπουργός εξωτερικών Στέφανος Δραγούμης, γνώστης του Μακεδονικού Ζητήματος και των παραγώνων του και ο οποίος είχε, μόλις, διοριστεί στη θέση του Γενικού Διοικητή Μακεδονίας, παραιτήθηκε σε ένδειξη διαμαρτυρίας. Οι Ελληνόφρονες ή γραικομάνοι Βλάχοι, δηλαδή η μερίδα που, τις προηγούμενες δεκαετίες, είχε παραμείνει προσηλωμένη στα ελληνικά εθνικά ιδεολογήματα και που, κατά την περίοδο της αιματηρής αντιπαράθεσης του Μακεδονικού Αγώνα, ενεπλάκη υπέρ της Ελλάδας και είχε θρηνήσει θύματα από τη δράση των ρουμανιζόντων, αδυνατούσε να κατανοήσει τις εξελίξεις. Για την πλειοψηφία των Βλάχων στη Μακεδονία η ικανοποίηση από την απελευθέρωση συμπορεύτηκε από αισθήματα πικρίας και απογοήτευσης για τις αναπάντεχες και ανεξήγητες για αυτούς εξελίξεις. Έτσι, μπορεί να ερμηνευθεί ευκολότερα το πώς και το γιατί μεγάλη μερίδα των Βλάχων θεώρησε τον ίδιο το Βενιζέλο ως κύριο υπεύθυνο για τη διαιώνιση των προβλημάτων, των αντιπαραθέσεων και των εντάσεων με αποτέλεσμα να θεωρούνται και, πολλές φορές, να αντιμετωπίζονται ως ψηφοφόροι και υποστηρικτές των αντιπάλων του. Όποιο και αν ήταν τελικά το συλλογικό

εθνικό συμφέρον για το οποίο θυσιάστηκαν, οι κοινωνίες τους συνέχισαν να βιώνουν τα αποτελέσματα των χειρισμών του για τρεις και πλέον δεκαετίες. Εξ ου και το περίφημο ανάθεμα στα βλάχικα, « *φόκουλου τσ'πίρα σ'λου άρντι σ'μούκ Βενιζέλου δηλ. η φωτιά να κάψει και να φάει το Βενιζέλο* » (εκτενέστερα βλ. Αστερίου Κουκούδη « Η ένταξη των Βεργιάνων Βλάχων στην Ελληνική Πολιτεία: Προκλήσεις, αποκλίσεις και επιπτώσεις 1912-1940 <http://www.vlachs.gr/el/various-articles/entaksi-vergianon-vlahon-stin-elliniki-politeia>).

Τα προνόμια που δόθηκαν στους Ρουμανίζοντες Βλάχους δεν ωφέλησαν τελικά ιδιαίτερα τη Ρουμανία, μια και η μεγάλη πλειοψηφία των Ελληνόβλαχων ενσωματώθηκε στο νέο ελληνικό κράτος, οι δε ρουμάνικες κοινότητες τοποθετήθηκαν στο περιθώριο της κοινωνίας των Ελλήνων και έσβησαν με τον καιρό. Το **1917** ο ιταλικός παράγοντας είναι αυτός που εισχωρεί στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας, καθώς τα ιταλικά στρατεύματα επεξέτειναν την κατοχή τους από τα αλβανικά εδάφη στην Ήπειρο. Τότε εμφανίζεται και ο Αλκιβιάδης **Διαμάντης** από τη Σαμαρίνα, ο οποίος μαζί με μία ομάδα ρουμανιζόντων προπαγάνδιζε υπέρ της λατινικής καταγωγής των Κουτσόβλαχων και της ανάγκης δημιουργίας ενός ιταλορουμανικού κράτους. Ο Α. Διαμάντης ζητούσε να συσταθεί ένα αυτόνομο καντόνι. Με την έναρξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου πολλοί ήταν οι ρουμανίζοντες που συνεργάστηκαν με το φασιστικό στρατό. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα όσοι θεωρούνταν ύποπτοι για συνεργασία με τους Ιταλούς, να συλληφθούν και να εκτοπιστούν από τις ελληνικές αρχές.

Στην συνέχεια ο Διαμάντης ίδρυσε στα Γρεβενά την «Ένωση Ρουμανικών Κοινοτήτων». Έμβλημα της σημαίας του ήταν η λύκαινα με τα λυκόπουλα και μάλιστα αυτοανακηρύχθηκε «Πρίγκιπας της Πίνδου» (http://aera2012.blogspot.gr/2012/05/2_11.html).

Έτσι πλέον τελειώνει η πρώτη περίοδος του λεγόμενου κουτσοβλαχικού ζητήματος και αρχίζει η δεύτερη η οποία διαρκεί έως το **1944**. Στο μεσοδιάστημα αυτό οι Ρουμάνοι και οι ρουμανίζοντες Ελληνόβλαχοι συνεχίζουν την προπαγάνδα τους ανενόχλητοι και νόμιμα. Πλέον επικεντρώνονται σε περιφερειακά κέντρα όπως τα Γρεβενά, η Βέροια και η Λάρισα. Στις αρχές του **1942** ο Διαμάντης εγκαταστάθηκε στη Λάρισα, όπου ίδρυσε τη «Ρωμαϊκή Λεγεώνα». Τα μέσα που χρησιμοποιούσαν για τον προσεταιρισμό των Ελληνόβλαχων ίδια και την περίοδο αυτή. Δηλαδή απειλές, εκφοβισμοί, λεηλασίες, βλέποντας πως το βλαχόφωνο στοιχείο της περιοχής δεν ενέδιδε στις πιέσεις. Και αυτό γιατί δεν υπολόγιζαν τον υποκειμενικό παράγοντα που ήταν η **εθνική συνείδηση** των Βλάχων. **Άλλωστε εκτός από την ίδια τη συνείδησή του, δεν υπάρχει επιστημονικά αποδεδειγμένος τρόπος για να καθοριστεί η εθνότητα ή εθνικότητα κάποιου ατόμου. Και για να χαρακτηριστεί ως εθνική μειονότητα μια ομάδα ανθρώπων**

θα πρέπει να συντρέχουν πολλοί λόγοι. Στην προκειμένη περίπτωση, εξέλειπε, όπως προείπαμε, η εσωτερική κατάφαση των Ελληνόβλαχων, πως δεν ανήκουν στο εθνικό σύνολο του κράτους που ζουν. **Οι Ελληνόβλαχοι διεκδικήθηκαν ως εθνική μειονότητα, με μόνο κριτήριο το γλωσσικό τους ιδίωμα,** παρόλο που οι ίδιοι, εκτός του ότι ήταν δίγλωσσοι, αρνήθηκαν να φοιτήσουν στα ρουμανικά σχολεία. **Άλλωστε οι Ελληνόβλαχοι ευεργέτες έκαναν δωρεές και δρούσαν για τα συμφέροντα του ελληνικού κράτους, χωρίς ποτέ να συνδράμουν σε κάποιο εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα του ανύπαρκτου « βλάχικου έθνους» .** Είναι οι ίδιοι που στη συντριπτική πλειοψηφία τους, διαμόρφωσαν ελληνική εθνική συνείδηση ταυτόχρονα με τον ελληνικό περίγυρο, είτε στο χώρο που ζούσαν ,είτε στις παροικίες τού εξωτερικού. Εκεί ακολούθησαν την ανάπτυξη των εμπορευματικών σχέσεων στον 18ο και 19ο αιώνα., προώθησαν τον ελληνικό πολιτισμό και την ελληνική γλώσσα και αγωνίστηκαν για την ανασύσταση του ελληνικού κράτους. Το αποτέλεσμα ήταν το ρομαντικό, κατά μέγα μέρος, ενδιαφέρον των μελετητών της ζωής των Βλάχων της Βαλκανικής να εκφραστεί -να μεταποιηθεί μάλλον- με πρωτοφανή βιαιότητα σε προπαγανδιστική δράση, η οποία δημιούργησε σοβαρή αναταραχή στη ζωή των βλαχόφωνων κοινοτήτων της οθωμανικής αυτοκρατορίας και ιδιαίτερα εκείνων που αποτελούσαν ως τότε ένα επίλεκτο τμήμα της ελληνικής εθνότητας. Άλλωστε είναι χαρακτηριστικό ότι Έλληνες αποκαλούν οι Ρουμάνοι και τους « ρουμανισαντες », τους οποίους παρέσυραν με δελεαστικές υποσχέσεις για επίγειο παράδεισο και εγκατέστησαν αρχικά στη Ν. Δοβρουτσά ή Cadrilater, για να καλύψουν το ρουμανικό δημογραφικό έλλειμμα στη περιοχή. Στην συνέχεια όμως μετά την συνθήκη της Κραϊόβας στις 7.9.1940 που η Ν. Δοβρουτσά παραχωρήθηκε από την Ρουμανία στη Βουλγαρία ,οι εγκατεστημένοι έποικοι Βλάχοι αναγκάστηκαν να μετακινηθούν αρχικά στη Β. Δοβρουτσά και αργότερα να διασκορπισθούν στην υπόλοιπη Ρουμανία.

Μορφές και σκοπός της προπαγάνδας

Η Ρουμανική προπαγάνδα παίρνει κατά καιρούς διάφορες μορφές με κύριο έρεισμα πάντοτε **το γλωσσικό τους ιδίωμα, τα βλάχικα**. Έτσι μετά την επίσημη **πανρουμανική** προπαγάνδα και ειδικότερα μετά την κατάρρευση του υπαρκτικού σοσιαλισμού στην Ρουμανία, εμφανίσθηκε πρόσφατα και η μοντέρνα μετάλλαξή της και σύγχρονη παραφυάδα της, η «**Αρμάνικη Εθνική προπαγάνδα**». Αυτή **πρεσβεύει την ξεχωριστή αρουμάνικη εθνική ταυτότητα και διεκδικεί διοικητική και εδαφική ανεξαρτησία σε όλες τις χώρες όπου διαβιών Βλάχοι!!!** Η πρώτη με την έντεχνη χρήση του γλωσσικού ιδιώματος ήθελε τα βλάχικα διάλεκτο της Ρουμανικής και όλους τους Βλάχους Ρουμάνους. Η δεύτερη θέλει τα βλάχικα ως γλώσσα ενός διακριτού λαού - έθνους (γι' αυτό άλλωστε επιδιώκει την ομογενοποίηση των βλάχικων διαλέκτων).

Ως «**βλάχικη γλώσσα**», οι προπαγανδιστές, εννοούν την υπό κατασκευή γλώσσα την οποία προωθεί η «**Φάρα Αρμανέσκα**» από το Βουκουρέστι, που την προβάλλουν τα βαλκανικά παραρτήματά της ομολογημένα και ανομολόγητα, με εγχειρίδια και οπτικοακουστικό υλικό, επιδιώκοντας την εφαρμογή του δικού της συστήματος εγγραμματοποίησης της « βλάχικης γλώσσας » με τελικό σκοπό την εναρμόνιση, ομογενοποίηση και εξαφάνιση των βλάχικων διαλέκτων, όπως αναφέρει , αποκαλύπτει και καταγγέλλει το από **6.10.2015** δελτίο τύπου της Παγκόσμιας Βλάχικης Αμφικτιονίας (<http://www.vlahoi.net/deltia-tipou-popsy/toma-toma-fratre.html>). **Όμως τα βλάχικα, σύμφωνα και με τους ειδικούς γλωσσολόγους, είναι το σύνολο των διαλέκτων μίας μη ομογενοποιημένης και μη κωδικοποιημένης λαλιάς και παραμένει μέχρι σήμερα προφορική.** Δεν έχει αποκτήσει μία ενιαία μορφή, κοινά αποδεκτή, από όλες τις ομάδες των βλαχόφωνων, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στις γύρω Βαλκανικές Χώρες. **Και από τους Ελληνόβλαχους δεν τέθηκε ποτέ θέμα για εγγραμματοισμό, πολύ δε περισσότερο για γραπτή χρήση των βλάχικων. Γιατί αν έχουμε να διασώσουμε κάτι, αυτό είναι το σύνολο των προφορικών βλάχικων διαλέκτων κι όχι επιλεκτικά μια κατασκευασμένη με έξωθεν παρέμβαση « γλώσσα ».** Και αυτή είναι η απάντηση στην απορία μερικών γιατί οι Ελληνόβλαχοι δεν συμφωνούν στην ομογενοποίηση των βλάχικων διαλέκτων σε αντίθεση με άλλους Βαλκάνιους Βλάχους. **Η ομογενοποίηση αποβλέπει στην εδραίωση της θεωρίας και προπαγάνδας, ότι οι Βλάχοι αποτελούμε ξεχωριστό έθνος.**

Κύριος εκφραστής αυτής της κίνησης είναι το «**CONSILLU ARMANJLORU**». (Συμβούλιο των Αρμάνων ή Μακεδον(ο)αρμάνων). Αυτό συστάθηκε από μια ομάδα αυτονομιστών Ρουμάνων και Σκοπιανών με απώτερο σκοπό την δημιουργία του ψευδεπίγραφου « **Διαβαλκανικού Αρμάνικου Έθνους** ». Το από **21.10.2005**

καταστατικό του είναι ανηρτημένο στο διαδίκτυο στα «βλάχικα»(;) και στα Αγγλικά (<http://makedonarman-council.org/wp-content/uploads/2009/12/ArmanCouncil-Statute.pdf>). Σύμφωνα με αυτό **επίσημη σφραγίδα και σημαία του είναι ο Μακεδονικός ήλιος με 8 ακτίνες**, έδρα του, προφανώς για προπαγανδιστικούς λόγους, το καμάρι μας, το καμάρι των Βλάχων, η **Μοσχόπολη** Αλβανίας. Μάλιστα το « Αρμάνικο έθνος » έχει « Εθνικό ύμνο » και « Εθνική γιορτή » όπως θα δούμε παρακάτω !!! « Ύμνος » του είναι το ποίημα του Konstantin Belimace, απόγονου της ανθελληνικής Αλβανο - βλάχικης οικογένειας της Αλβανίας Balamaci (ο ίδιος έγραψε και τον ειδικό θούριο προς τιμή του Σουλτάνου Αβδούλ Χαμίτ του αιμοσταγούς και αποκαλούμενου «Κόκκινου Σουλτάνου» <http://vlahofonoi.blogspot.gr/2014/05/h-dzua-natsionala.html>) **“Parintasca Dimandari ”** (γονική παραίνεση) γραμμένο το **1888** στα ρουμανικά και διασκευασμένο σήμερα στην «αρμάνικη γλώσσα» για τις ανάγκες του «έθνους». Ένα κείμενο όχι παραινετικό άλλα γεμάτο φοβερές κατάρες για όποιον αφήσει την γλώσσα του (**επίκεντρο προπαγάνδας - εκφοβισμού** και πάλι η γλώσσα) που με την μετάφρασή του έχει ως εξής:

Parintasca dimantari
 N' aspirgiura cu foc mare,
 Frats di muma shi di un tata
 Noi, Armani di eta toata
 Di sun plocile di murmintsa
 Striga -a nostri buni parintsa
 “ Blestem mari s-aiba n' casa
 Cari di limba a lui s' alasa
 Care s' lasa limba a lui
 S' lu arda pira a focului,
 Si s' dirina viu pri loc,
 Si li si friga limba'n foc
 El in vatra li parintasca
 Fumellia s' nu si hariseasca
 Di fumelli curuni s' nu base,
 Nat an leagan si nu'nfase
 Care fudze di a lui muma
 Si di parintasca Ili numa
 Fuga Ili doara Domnului
 Si dulteamea somnului

*Γονική παραίνεση.
 Εντολή με φλόγα μεγάλη.
 Αδέρφια από την μάνα και από ένα πατέρα
 Εμείς οι Αρμάνοι όλων των αιώνων.
 Κάτω από τις πλάκες των τάφων
 φώναζε στους δικούς μας καλούς γονείς.
 «Κατάρη μεγάλη να έχει στο σπίτι
 Όποιος την γλώσσα του αφήνει.
 Όποιος αφήνει την γλώσσα του
 να τον κάψει η φλόγα της φωτιάς
 και να ξεσκιστεί ζωντανός στον τόπο
 και να του καεί η γλώσσα στη φωτιά.
 Αυτός στην εστία την πατρική
 οικογένεια να μην χαρεί.
 Από την οικογένεια στέφανα να μην φιλήσει
 νεογέννητο στην κούνια να μην φασκλώσει.
 Όποιος φεύγει από την μάνα του
 και από το πατρικό όνομα
 φεύγει από την χάρη του Θεού
 και από τον γλυκό του ύπνο.*

Ο αναγνώστης μπορεί να αναγνώσει τους στίχους του στην ιστοσελίδα http://www.versuri.ro/versuri/klljd_pindu-parinteasca-dimandare.html απαγγελλόμενο στο <https://www.youtube.com/watch?v=6dAUxFRk4Ks> και μελοποιημένο στο <https://www.youtube.com/watch?v=hObt3wiQ3o>. Τα συμπεράσματα για τον «Ύμνο», του αναγνώστη.

Το άρθρο 8 του καταστατικού του, που θέτει ξεκάθαρα ως και βασικό σκοπό - στόχο των επιδιώξεών του « **την αναγνώριση των Αρμάνων ως “διακριτού λαού” σε κάθε χώρα όπου εντοπίζεται το βλάχικο στοιχείο, με τελικό στόχο την απόκτηση καθεστώτος εθνικής μειονότητας αναγνωρισμένης από την κείμενη εθνική και διεθνή νομοθεσία** », στα Αγγλικά έχει ως εξής: « Art 8 C.A. has as main objective to obtain the official recognition of the Arman s as distinct people of neo Latin language in every state in which live Armans communities. C.A. will support the Armans communities in order to obtain the status of national minority in the state where they live, and, implicitly, the achieving of all the rights recognized for the people from the national minorities, both by international legislation and by national legislation of each state apart». (<http://makedonarman-council.org/wp-content/uploads/2009/12/ArmanCouncil-Statut.pdf>). Το καταστατικό αυτό το σχολιάζει εκτενώς με το **από 28.07.2010** σχετικό δελτίο τύπου και η Π.Ο.Π.Σ. Βλάχων (http://www.tamos.gr/documents/popsv_deltio_tyrou_7_2010.pdf).

Μια από τις ενέργειες του «CONSILLU ARMANJLORU», προς επίτευξη του καταστατικού του σκοπού, ήταν και η **αποτυχημένη** παράστασή του στην «Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης» στο Στρασβούργο στις **23.06.2010** όπου παρέδωσε αίτημα αναγνώρισής του ως « ΜΚΟ εκπρόσωπος των απανταχού Βλάχων» με το « καθεστώς του μονίμου παρατηρητή » και σκοπό, πλην άλλων, « **... την διεκδίκηση των δικαιωμάτων τα οποία τα κράτη όπου ζούμε από αιώνες δεν θέλουν να μας παραχωρήσουν ...**» και ειδικότερα : «**Την αναγνώριση του ξεχωριστού έθνους των Αρμάνων**». Το αίτημα αυτό το προέβαλε αναλυτικά και συμπλέουσα φιλοσκοπιανή (ουράνιο τόξο) ιστοσελίδα (<http://novazora.gr/arhivi/858>). Η Π.Ο.Π.Σ. Βλάχων στην προκειμένη περίπτωση αντέδρασε άμεσα και με την από **9 Νοεμβρίου 2010** επιστολή ενημέρωσή της προς το Συμβούλιο της Ευρώπης **καταδικάζονταν** όπως ανέφερε : « **... κάθε έξωθεν προσπάθεια αναγνώρισης των Αρμάνων ως αυθύπαρκτης και διακριτής εθνότητας αποκομμένης από το ιστορικό κορμό του Ελληνισμού , του οποίου άλλωστε αποτελεί διαχρονικά αναπόσπαστο τμήμα**» (<http://www.vlahoi.net/deltia-tipou-popsv/letter-to-the-council-of-europe-3-11-10.html>). Αλλά και η Παγκόσμια Βλάχικη Αμφικτιονία αντέδρασε στο αίτημά τους, να αναγνωριστούν οι Βλάχοι ως μειονότητα και περιφερειακός λαός (regional people)

δίχως πατρίδα με την από **7.09.2012** επιστολή - ενημέρωσή της προς το Συμβούλιο της Ευρώπης που δημοσιεύεται και στην ιστοσελίδα (<http://vlahofonoi.blogspot.gr/2012/09/792012.html>). Το αίτημα αυτό του «**CONSILLU ARMANJLORU**» είχε υποβληθεί ως συνέχεια του περιβόητου μη δεσμευτικού ψηφίσματος **1333/1997** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με το οποίο οι Βλάχοι χαρακτηρίζονταν ως μία διάσπαρτη εθνότητα χωρίς πατρίδα, ανάλογη με εκείνη των τσιγγάνων. Σχολιάζοντας την πρόταση **1333/1997** η Π.Ο.Π.Σ. Βλάχων σε επιστολή της σχετικά με την δράση του Γερμανού **Thede Kahl**, για τον οποίο θα γίνει λόγος και παρακάτω, αναφέρει: «...Ο κ. *Thede Kahl* μας «πληροφορεί» πως στις αρχές του 20^{ου} αιώνα οι παρεμβάσεις των τότε διαπλεκομένων Μεγάλων Δυνάμεων έπαιξαν ενισχυτικό ρόλο στην Οθωμανική αναγνώριση ενός υποτιθέμενου «βλάχικου μιλετίου», αποτέλεσμα της πολιτικής του «διαίρει και βασίλευε». Για μας, η πρόταση **1333** είναι μια τέτοια σύγχρονη παρέμβαση, καθώς το Συμβούλιο της Ευρώπης μοιάζει να λειτουργεί όπως οι Μεγάλες Δυνάμεις τότε. Η πρόταση προσπαθεί να μας επιβάλει «Βλάχικα» μειονοτικά εκπαιδευτικά προγράμματα, όπως και προγράμματα ραδιοφώνου και τηλεόρασης, ακόμη και εκκλησιαστική Λειτουργία στα Βλάχικα. Για μας όλα αυτά και η μεθόδευσή τους, είναι απαράδεκτα και εντελώς ξένα με την μακραίωνη πολιτισμική μας παράδοση. Δεν είχαμε ποτέ τέτοιες επιδιώξεις και δεν επιζητήσαμε αλλαγές ξένες προς την πολιτισμική μας παράδοση. Είναι δυνατόν να τις αποδεχθούμε, μόνο και μόνο γιατί το θέλουν κάποιες Βρυξελλοδίαιτες και με τον πομπώδη τίτλο « Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (NGOs) », που προσπαθούν να μας παρακάμψουν και να μας υποκαταστήσουν, κινούμενες μόνο από και προς ίδιον οικονομικό όφελος ; Την εποχή που η Ευρώπη υποτίθεται πως πρεσβεύει και σέβεται τον αυτοπροσδιορισμό, για ποιους σκοπούς κάποιοι τολμούν να μας **ετεροπροσδιορίζουν** ;... και ενώ γνωρίζουν πολύ καλά πως τα αντίστοιχα προγράμματα μέσω ενημέρωσης οδήγησαν στην δημιουργία των κατ' επάγγελμα μειονοτικών...» (http://www.tamos.gr/popsb_reply_gr.html).

Τέλος και ο περιφερειάρχης Ηπείρου κ. **Α. Καζριμάνης**, το **2009** σε ένα «συνέδριο» των διαφόρων αυτών αυτονομιστών στην Κορυτσά από το βήμα έδωσε, στα βλάχικα μάλιστα, την δέουσα απάντηση στους υποστηρικτές αυτής της κίνησης, που είναι και η απάντηση ολόκληρου του βλαχόφωνου Ελληνισμού λέγοντάς τους μεταξύ άλλων: «...Για εμάς όμως που είμαστε από την Ελλάδα, από την Πίνδο, αυτό είναι το κράτος που είναι οι Βλάχοι και αυτό το κράτος το έκαναν οι Βλάχοι με τα χρήματα και με το αίμα τους. Εμείς από την Ελλάδα έχουμε κράτος και την γλώσσα αυτή την μαθαίνουμε στο σπίτι, έτσι έχει μαθευτεί μέχρι σήμερα η γλώσσα, εσείς μπορείτε να ζητήσετε ότι θέλετε ...κ'εμείς την γλώσσα θέλουμε να κρατήσουμε, αλλά απ'όλα στην κορυφή έχουμε την Ελλάδα...». Ολόκληρη αυτή η ξεκάθαρη, και αφοπλιστική τοποθέτησή

του στο <https://www.youtube.com/watch?v=kmYrE42VCDE>.

Πολλές όμως είναι και άλλες ενέργειες των Μακεδον(ο)αρμάνων και των παραρτημάτων του, που συνεπικουρούνται από ακτιβιστές και κινήσεις ορισμένων μη κυβερνητικών οργανώσεων (Μ.Κ.Ο) που επιδοτούνται από ιδρύματα του εξωτερικού και που προσπαθούν με κάθε μέσο να θέσουν θέμα Βλάχων στην Ελλάδα με ευρύτερους σκοπούς για την περιοχή.

Με το « **CONSILLU ARMANJLORU** » (**C.A.**) ταυτίζεται απόλυτα και συμπλέει και η « **Κοινότητα των Αρμάνων (Βλάχων) της Ρουμανίας** » «**COMUNITATEA AROMANA DIN ROMANIA** » (**CAR**).

Αυτή ιδρύθηκε το **2004** και καταστατικά ονομάζεται και «**Αρμάνικη Φάρα στη Ρουμανία**» - (**Fara Armaneasca dit Romania**). Έχει έδρα το Βουκουρέστι και παραρτήματα σε άλλες πόλεις της Ρουμανίας και στο εξωτερικό π.χ. στη Γαλλία έχει την «Ένωση των Αρμάνων της Γαλλίας» (A.F.A) με έδρα το Παρίσι και είναι απότοκο και παράλληλο προϊόν της πρώτης, της **πανρουμανικής** προπαγάνδας. Νεολαία της, η οποία προφανώς πρεσβεύει και έχει τα ίδια ιδανικά και τους ίδιους προπαγανδιστικούς σκοπούς, είναι το «Συμβούλιο Νέων Βλάχων του Βουκουρεστίου» (**Consiliul a Tinirlor Armanji -CTArm**).

Η νέα αυτή κίνηση έχει ξεκινήσει από Βλάχους της Κωσταντζας και του Βουκουρεστίου (βλ. περιοδικά “**Μπάνια Αρμανεάσκα**” και “**Φάρα Αρμανεάσκα**”). Σήμερα ο ιδεολογικός και πολιτικός πυρήνας της μεταμοντέρνας «αρμάνικης εθνογένεσης» συγκροτείται από το δίκτυο των απογόνων των ρουμανιζόντων Βλάχων που μετανάστευσαν οικειοθελώς στην Ρουμανία από το **1924-1940** (περιοχή Δοβρουτσάς ή Καντριλατέρ) ως έποικοι, αφού πρώτα δήλωσαν ότι: «**Παραιτούνται οικιοθελώς της Ελληνικής ιθαγένειας και μεταναστεύουν άνευ πνεύματος επιστροφής**» !!! Συνεπικουρούνται δε αυτοί ιδεολογικά και πολιτικά από γηραιούς ρουμανίζοντες Βλάχους, που εγκατέλειψαν την Ρουμανία μετά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο και κατέφυγαν στην Δ. Ευρώπη και Η.Π.Α.

Ο εθνικός μύθος της συνοψίζεται στο ότι: «**Οι Αρμάνοι είναι οι μόνοι γνήσιοι απόγονοι των αρχαίων Μακεδόνων που δεν ήταν Έλληνες**» !!! Και αυτό εκφράζεται συμβολικά στη σφραγίδα της, που φέρει τον δεκαεξάκτινο ήλιο της Βεργίνας με τον ρόδακα, διότι, δήθεν, η Μακεδονία και η Βεργίνα είναι ο τόπος καταγωγής του **αρμάνικου έθνους** εδώ και 2000 χρόνια!!!

Ως δράση της «αρμάνικης εθνικής κίνησης» επιχειρείται να εμφανισθεί και η δράση της ρουμάνικης προπαγάνδας και η ύπαρξη ρουμανικών μειονοτικών ιδρυμάτων (1860-1945).

Μεταξύ των καταστατικών σκοπών της «Αρμάνικης Φάρας» αναφέρεται « η αναγνώριση των «Αρμάνων» ως διακριτής εθνότητας με νεολατινική γλώσσα. Πρωταρχικός της στόχος η εμφύσηση «αρμάνικης» εθνικής συνείδησης και η καλλιέργεια ιδιαίτερης «αρμάνικης» εθνικής ταυτότητας στους Βλάχους της Ελλάδας και των άλλων βαλκανικών χωρών. Γιατί τα ίδια προπαγανδίζουν και στους Βλάχους των άλλων Βαλκανικών κρατών (Σέρβων, Αλβανών, Π.Γ.Δ.Μ., Βουλγάρων, Ρουμάνων) προκειμένου να δημιουργηθεί το « έθνος των Βλάχων ». Και αυτό , εκτός από το καταστατικό της , το μαρτυρεί σειρά εντύπων και επίσημων διακηρύξεων και ανακοινώσεων της. Ανατρέχοντας λοιπόν στην ιστοσελίδα <http://www.osce.org/cio/25707?download=true> που περιέχει τα πεπραγμένα της οργάνωσης τα έτη 2004 – 2007, διαπιστώνουμε ότι κανχόνται πως στις **23 Μαΐου του 2006** περίπου 2.000 μέλη της ζήτησαν εκ νέου (μετά την από **16.04.2005** αίτησή τους) την αναγνώρισή τους ως εθνικής μειονότητας στη Ρουμανία. Και είναι σημαδιακή αυτή η ημερομηνία γιατί την **23 Μαΐου** την θεωρούν οι προπαγανδιστές και οι συνοδοιπόροι τους ως «**Εθνική ημέρα των αρμάνων - Dzua Natsionala a armanjlor**» (<http://vlahofonoi.blogspot.gr/2014/05/h-dzua-natsionala.html>). Και αυτό γιατί στις **23 Μαΐου του 1905** εκδόθηκε από τον Σουλτάνο Αβδούλ Χαμίτ ο ιραδές που αναγνώριζε πρώτη φορά **βλάχικο μιλλέτ** ξεχωριστό από το **ρουμι μιλλέτ των Ελλήνων Πατριαρχικών στο οποίο ανήκαν πριν** . Δηλαδή ως ιδιαίτερη εθνότητα παρά την αντίθεσή τους, το οποίο όμως κατέστη ομολογουμένως **ανενεργό** de facto ,κατόπιν δυναμικής βλάχικης αντιστάσεως. Στην Ελλάδα εμφανίζονται ως ιδεολογικοί συνοδοιπόροι της «Αρμάνικης Φάρας της Ρουμανίας» , για την πραγμάτωση των εθνικών της σκοπών , η « Εταιρεία Αρουμενικού (βλάχικου) Πολιτισμού » με έδρα την Αθήνα και μεμονωμένοι Αρμάνοι ακτιβιστές. Αυτοί λοιπόν μαζί με την Λίγκα των Σκοπίων και άλλους διεκδικούν τον χαρακτηρισμό των Βλάχων ως διαβαλκανικής εθνικής **μειονότητας**. Και αυτή την νέα προπαγάνδα την αντικρούει μαχητικά και η Παγκόσμια Βλάχικη Αμφικτιονία όπως αναφέρει και αποκαλύπτει το από **6.10.2015** δελτίο τύπου της (<http://www.vlahoi.net/deltia-tipou-popsv/toma-toma-fratre.html>). Λεπτομερέστερα για την « Fara Armaneasca dit Romania » τους σκοπούς, την δράση και τα μέσα της στην ιστοσελίδα (<http://www.vlahoi.net/vlahoi-kai-ellinismos/ellines-vlahoi-armaniki-fara.html>)

Δεν σταμάτησε λοιπόν η προπαγάνδα. Σήμερα από την Ρουμανία εκπορεύονται πλέον δύο αντιμαχόμενες προπαγάνδες, που σχετίζονται και απευθύνονται κυρίως σ' εμάς τους βλαχόφωνες Έλληνες που είμαστε και οι πολυπληθέστεροι. Η παλαιότερη η « πανρουμανική » και η νεότερη η εθνικιστική του « **CONSILLU ARMANJLORU** » των Μακεδον(ο)αρμάνων , της « Fara Armaneasca dit Romania » και των συνοδοιπόρων τους. Και πρόσφατη ενέργεια της πανρουμανικής προπαγάνδας είναι και η τροποποίηση του άρθρου 1 του νόμου **299/ 13.11.2007** που ψήφισε στις **8 Μαΐου 2013** η Βουλή της Ρουμανίας σύμφωνα με τον οποίο **όλοι οι Βλάχοι των Βαλκανίων θεωρούνται Ρουμάνοι της διασποράς**. Ο νόμος αυτός ακολούθησε μετά την τοποθέτηση του Προέδρου της Ρουμανίας Basescu στο Συμβούλιο της Ευρώπης στις **27.01.2011**, όπου χαρακτήρισε τους Βλάχους « **μειονότητα στην Ελλάδα** » και με έμμεσες αναφορές του ταύτιζε κάθε βλαχόφωνη ομάδα στην Νοτιοανατολική Ευρώπη με την ρουμανική διασπορά !!! Αυτή η τοποθέτηση και ενέργεια προκάλεσε και την αντίδραση ακόμη και των Μακεδον(ο)αρμάνων, που διαμαρτυρήθηκαν με δύο συνεντεύξεις τους στις 25.02.211 στο Βουκουρέστι και την Κωνσταντζα !!! Και αυτό γιατί το « **CONSILLU ARMANJLORU** » και η (**Fara Armaneasca dit Romania**) πρεσβεύουν ότι οι Βλάχοι είναι ξεχωριστή εθνότητα και όχι Ρουμάνοι της διασποράς Και όπως ήταν φυσικό για εμάς τους Ελληνόβλαχους αυτές τις αναφορές του Basescu η Π.Ο.Π.Σ. Βλάχων τις χαρακτήρισε αυθαίρετες και ανεδαφικές και τις κατήγγειλε με την από **19.02.2011** επιστολή της προς το Συμβούλιο της Ευρώπης, που είναι ανηρητημένη και στο διαδίκτυο στην ιστοσελίδα <http://www.vlahoi.net/deltia-tipou-popsv/letter-to-the-council-of-europe-basescu.html>.

Όπως προαναφέρθηκε μεταξύ των δύο τάσεων στη Ρουμανία που αναλύθηκαν, έχει ξεσπάσει σφοδρή αντιπαράθεση. Και στο σημείο αυτό αξίζει να αναδειχθεί αυτή η διαμάχη και βίαιη διαίρεσή τους. Ο Alexandru Gica, με προγόνους από τα Μεγάλα Λιβάδια - Πάικο, στην Ελλάδα αναπληρωτής Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου, όπου διδάσκει στο Τμήμα Μαθηματικών (Θεωρία Αριθμών) σε εργασία του το **2009/2010** με τον τίτλο «**Η πρόσφατη ιστορία των Αρμάνων στη Ρουμανία**» την παραθέτει και στην ιστοσελίδα <http://armanlanguageandculture.blogspot.gr/2011/05/alexandru-gica.html>, την αναδεικνύει, γράφοντας μεταξύ άλλων: «...*Η επανεργοποίηση του Αρμάνικου Ζητήματος ξεκίνησε από ορισμένες ομάδες εξαιρετικά ενεργών Αρμάνων εμigrκρέδων στη Δυτική Ευρώπη... Αυτοί επιμένουν στην ιδιαιτερότητα των Αρμάνων σε σχέση με το Ρουμανικό κράτος και τους πολίτες του. Γι "αυτούς" οι Αρμάνοι είναι εθνικά διαφορετικοί από τους Ρουμάνους και πιστεύουν, ότι η Αρμάνικη διάλεκτος αποτελεί μια ξεχωριστή γλώσσα... Το 1975 η Συνθήκη του Ελσίνκι υπεγράφη από τα*

κράτη μέλη της ΔΑΣΕ (σήμερα ΟΑΣΕ, του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη). Η συνθήκη περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τη δέσμευση, ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα θα γίνονται σεβαστά σε εκείνα τα κράτη που έχουν υπογράψει το έγγραφο. Αυτό ήταν το σημείο εκκίνησης της τρίτης Αρμάνικης αναγέννησης. Ο Βασίλε Μπάρμπα (1918-2007) γεννημένος στην Ελλάδα έγραψε το 1978 ένα άρθρο που το δημοσίευσε στην επιθεώρηση «Noi Tracii» (αρ. 2, 1978), που δημοσιεύθηκε στην Ιταλία. με τίτλο: « **Η Αρμάνοι: μία ξεχασμένη εθνική μειονότητα, η οποία αναζητά τα δικαιώματά της** ». Σε αυτό το άρθρο ο Μπάρμπα απαίτησε την αναγνώριση των Αρμάνων σαν μια ξεχωριστή εθνική μειονότητα στα κράτη όπου ζούσαν. Στη Δυτική Γερμανία, όπου κατέφυγε από την Ρουμανία που ζούσε, δημιούργησε την UALC (Ένωση για την Αρμάνικη Γλώσσα και Πολιτισμό). Η Ένωση αυτή οργάνωσε πέντε Αρμάνικα Συνέδρια το 1985, 1988, 1993, 1996 και 1999. Το πρώτο πραγματοποιήθηκε στο Mannheim και τα άλλα στο Φράμπουργκ. Ξεκινώντας το 1984, εξέδωσε την Αρμάνικη επιθεώρηση « Zborlu A'Nostru » (Ο Δικός μας Λόγος). Έκανε κάποιες αλλαγές στο ρουμανικό βασικό αλφάβητο που από καιρό χρησιμοποιείται από τους Βλάχους υπέρμαχους του Ρουμανισμού, αποστασιοποιούμενος εκούσια ή ακούσια από αυτούς. Στις 24 Ιουνίου του 1997 η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης ψήφισε τη σύσταση **1333 (1997)** σχετικά με τη κουλτούρα των Αρμάνων και τη γλώσσα τους, το πιο σημαντικό επίτευγμα που έγινε ποτέ για τους Αρμάνους. **Αξίζει να σημειωθεί ότι το ανωτέρω έγγραφο δεν ζητά την αναγνώριση της Αρμάνων σαν μια ξεχωριστή εθνική μειονότητα... Στη Ρουμανία, πριν από το 1996, μόνο μια φωνή ακούγονταν. Η φωνή αυτών που υποστήριζαν την παραδοσιακή άποψη, ότι η Αρμάνοι ήταν Ρουμάνοι.** Αυτή η «φωνή» μίλησε και για την άλλη τοποθέτηση, ότι οι Αρμάνοι είναι μια ξεχωριστή εθνότητα, και προειδοποίησε για τον κίνδυνο του « διαχωρισμού ». Το πρώτο πρόσωπο που εκφράστηκε ανοιχτά στη Ρουμανία σχετικά με την αναγνώριση των Αρμάνων στη Ρουμανία ως εθνική μειονότητα ήταν ο Dumitru Piceana (γεννημένος το 1941 στη Ρουμανία), διευθυντής του Αρμάνικης επιθεώρησης «Bana Armaneasca» (Aromanian Life). Η επιθεώρηση αυτή, η οποία εμφανίστηκε για πρώτη φορά το 1996, είναι γραμμένη εξ ολοκλήρου στα βλάχικα. Και φθάνουμε στις 16 Απριλίου 2005 όταν η **Αρμάνικη Κοινότητα της Ρουμανίας (CAR)** που ιδρύθηκε το 1991 και ενεργοποιήθηκε κατά την περίοδο 2003-2004 **ζήτησε την αναγνώριση ως εθνική μειονότητα.** Την θέση ότι οι Αρμάνοι πρέπει να αναγνωριστούν ως εθνική μειονότητα τη συμερίζονται LAR (Η Ένωση των Αρμάνων της Ρουμανίας). Η Μακεδο-Ρουμανική Πολιτιστική Εταιρεία (Σύλλογος) υποστηρίζει την παραδοσιακή άποψη ότι οι Αρμάνοι είναι Ρουμάνοι με κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που πρέπει να διατηρηθούν. Την ίδια άποψη συμερίζεται και ο Σύλλογος «Picurarlu de la Pindu» (Ο Βοσκός της Πίνδου). Σε ένα δελτίο τύπου στις 6 Ιουνίου 2005, η **Ρουμανική Ακαδημία επέκρινε έντονα την αίτηση της CAR ως εξής:** « Έχουμε

*μπροστά μας μια εκτροπή που πηγάζει από το εμπορικό συμφέροντα ορισμένων ομάδων εντός και εκτός της χώρας, μια εκτροπή που αγνοεί την αληθινή ιστορία αυτού του κλάδου της Ανατολικής Ρωμαιοκτηότητας και της Αρμάνικης διαλέκτου... [...] **Παραδοχή των Αρμάνων ως μειονότητα στη Ρουμανία θα είναι ο μεγαλύτερος παραλογισμός της σύγχρονης ιστορίας των Αρμάνων** ».*

Συνοψίζοντας θα πρέπει να δούμε τι γίνεται και πως δρα σήμερα η προπαγάνδα και στον περίγυρό μας. Χαρακτηριστικός είναι ο εκβιασμός από την Ρουμανία με μπλόκο της ενταξιακής πορείας της Σερβίας με την Ε.Ε., αν δεν αναγνώριζε την ύπαρξη Βλάχικης μειονότητας στα ανατολικά σύνορα της χώρας (<http://www.kathimerim.gr/729217/opimom/epikairothta/arxeio-mommes-sthles/rovmamkh-propaganda>). Αλλά και στην Αλβανία η Ρουμανική προπαγάνδα συνεχίζει το έργο της με στόχο την αφομοίωση της Ελληνοβλάχικης Κοινότητας, με την βοήθεια πάντοτε «προθύμων», άλλωστε «πρόθυμοι» παντού και πάντοτε θα υπάρχουν, έχοντας σημαντικές επιτυχίες. Πρόσφατα μάλιστα, για τους προπαγανδιστικούς σκοπούς της η Ρουμανία ίδρυσε προξενείο στην Κορυτσά, όπως αναφέρει μια εξαιρετική και κατατοπιστική ανάρτηση στο http://www.pelagoskoritsas.gr/2016/01/blog-post_52.html.

Ένθερμος υποστηρικτής αυτής της νέας προπαγάνδας είναι και ο Γερμανός **Thede Kahl** που προαναφέρθηκε, ο οποίος, όπως αναφέρει, επισκέφτηκε πάρα πολλές φορές τη Λαΐστια (η πιο πρόσφατη πριν λίγα χρόνια) και μάλιστα δύο κείμενά του δημοσιεύθηκαν στα « Λαϊστινά Νέα » (Τεύχη 10 & 23 σελ. 10-12 & 18-19 αντίστοιχα). Ο κ. Kahl υποστηρίζει την θεωρία του ξεχωριστού έθνους των Βλάχων. Πιο συγκεκριμένα στο βιβλίο του « *Για την ταυτότητα των Βλάχων. Εθνοπολιτισμικές προσεγγίσεις μιας βαλκανικής πραγματικότητας* » έκδοσης του Κέντρου Έρευνας Μειονοτικών Ομάδων (KEMO), Αθήνα **2009**, της οποίας είναι μέλος, στην σελ 162 μεταξύ άλλων γράφει : “... **Οι Αρμάνοι της Ελλάδας θα επιμένουν στην άρνησή τους να μην αποκαλούνται μειονότητα γι αυτούς τους λόγους. Αλλά εάν οι Αρμάνοι κατηγοριοποιούνται ως μειονότητα στα Βαλκάνια, το ίδιο θα έπρεπε να συμβαίνει και στην Ελλάδα, ακόμη κι αν εκείνοι το αρνούνται. Εάν πάλι καλούνται Έλληνες τότε και οι Αρμάνοι των άλλων χωρών θα έπρεπε κατ’αναλογία να ονομαστούν έστω και λίγο Αλβανοί, Σέρβοι, Ρουμάνοι κλπ. Και όσοι αρέσκονται να χρησιμοποιούν τη φράση βλαχόφωνοι Έλληνες, ας έχουν υπόψη τους ότι στο μεταξύ μάλλον θα έπρεπε να γίνεται λόγος για ελληνόφωνους Βλάχους ” (!!!) (https://www.facebook.com/photo.php?fbid=175467672527723&set=g.194994533883010&type=1&theaterhttp://vlahofonoi.blogspot.gr/2010/10/the-de-kahl_7484.html). Δηλαδή ο κ. Kahl με λίγα λόγια υποστηρίζει ότι, έστω και με το «ζόρι», πρέπει να δηλώσουμε ότι οι Βλάχοι είμαστε μειονότητα στην Ελλάδα !!! Σχετικά για τον κ. Kahl γίνεται εκτενής αναφορά σε Δελτίο τύπου της Π.Ο.Π.Σ. Βλάχων**

<http://vlahofonoi.blogspot.gr/2010/10/thede-kahl.html#mor>). Και βέβαια εμείς οι πατριδολάτρες βλαχόφωνοι Έλληνες Λαϊστινοί , ενήμεροι πλέον, είμαστε έτοιμοι να τον αντιμετωπίσουμε ιδεολογικά, όπως και τους τυχόν συνοδούς και συνοδοιπόρους του, με την υπόμνηση ότι τέτοιοι φίλοι και επισκέπτες δεν μας χρειάζονται, ούτε είναι πλέον ευπρόσδεκτοι στο χωριό μας. Τέλος πρέπει να επισημανθεί ότι τον Μάιο του 2005 έλαβε χώρα στο Βουκουρέστι της Ρουμανίας συνέδριο από την (Μ.Κ.Ο.) « Ομοσπονδιακή Ένωση Ευρωπαϊκών Εθνοτήτων» που φέρει το ακρώνυμο “ **FUEN** ”, στο οποίο η Ελλάδα δεν εκπροσωπήθηκε από καμιά Ελληνική Ένωση Βλάχων. Έλαβε όμως μέρος το Ουράνιο Τόξο !!! Η διακήρυξη του συνεδρίου σε σχέση με τους Βλάχους ήταν αποκαλυπτική ως προς τους απώτερους στόχους αυτού του φορέα, αφού η γ' παράγραφος της αποφάσεως περιελάμβανε ότι : **« Η Αλβανία και η Ελλάδα θα πρέπει να αναγνωρίσουν τους Αρωμάνους σαν την μεγαλύτερη μειονότητα στο Σύνταγμά τους ,να κάνουν απογραφή του πληθυσμού, να αλλάξουν τον νόμο περί πολιτικών κομμάτων και να προσφέρουν στους Αρωμάνους το δικαίωμα να εκπέμπουν στο Εθνικό Ραδιοφωνικό Δίκτυο και Τηλεόραση στην Αλβανία και την Ελλάδα με δικαίωμα να σχηματίσουν τοπικές Διοικητικές μονάδες Αρωμάνων επιθυμούντων ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ (Πολιτισμική ή ΕΛΛΑΦΙΚΗ) »** !!!
<http://vlahofonoi.blogspot.gr/2014/01/1.html>

Μέσα της προπαγάνδας

Τα μέσα μέχρι το τέλος της δεύτερης περιόδου ήταν τα ίδια (υλικές παροχές και άλλες διευκολύνσεις, το προπαγανδιστικό υλικό έντυπο και προφορικό, οι εκβιασμοί και η τρομοκρατία). Όσοι δέχονταν να φοιτήσουν σε ρουμανικά σχολεία ή στην εμπορική σχολή του Μοναστηρίου, τους παρέχονταν δωρεάν φοίτηση σε οικοτροφεία, στέγη, βιβλία, υγειονομική περίθαλψη και πανεπιστημιακές σπουδές στη Ρουμανία. Οι οικογένειες των μαθητών λάμβαναν ένα μηνιαίο επίδομα και εξασφάλιζαν προστασία από τους ρουμανίζοντες, με αντάλλαγμα να ενεργούν υπέρ των συμφερόντων του Βουκουρεστίου.

Οι ρουμανίζοντες παρακολουθούσαν την πρόοδο των βλαχόφωνων μαθητών που φοιτούσαν στα Ελληνικά σχολεία, πλησίαζαν τους γονείς, τους κολάκευαν για τις άριστες επιδόσεις των παιδιών τους και τους έδιναν χρήματα και άφθονες υποσχέσεις για ένα λαμπρό μέλλον, αν συνέχιζαν τις σπουδές τους στη Ρουμανία ή την Ευρώπη πάντοτε με δαπάνες της ρουμανικής κυβέρνησης (<http://www.vlahoi.net/istories-gegonota/romounikon-sxoleion-ioanninois.html>).

Εκτός όμως από το δέλεαρ, ή μάλλον όταν εκείνο δεν απέδιδε, τα αντικαθιστούσε η τρομοκρατία και οι εκβιασμοί για την εξουδετέρωση του Ελληνικού στοιχείου. Υπήρχαν γονείς που δειλάζονταν και έδιναν τα παιδιά τους. Υπήρχαν όμως και άλλοι (η συντριπτική πλειοψηφία) που οι προσφορές δεν επέφεραν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Εντούτοις το ποσοστό αυτών που υπέκυψαν ήταν πολύ μικρό και τα σχολεία υπολειπονταν λόγω έλλειψης μαθητών. Αυτό όμως είχε ως αποτέλεσμα να μεταβληθούν οι μέθοδοι της ρουμανικής πολιτικής και να ενταθούν οι εκφοβισμοί Ελληνόβλαχων με δολοφονίες και λεηλασίες περιουσιών, κλοπές εκκλησιών, απειλές, αλλά και συκοφαντίες στις τουρκικές αρχές από τους συνεργαζόμενους ρουμανίζοντες με επακόλουθα διώξεις φυλακίσεις κλπ. (<http://www.vlahoi.net/istories-gegonota/eidiseis-ek-sammarinis.html>). Από όλα αυτά ωφελούνταν οι ρουμανίζοντες, γιατί βρίσκονταν γονείς που για να αποφύγουν τις συκοφαντίες, τις φυλακίσεις και την οικονομική αφάιμαξη και ίσως την εξορία, προτιμούσαν να στείλουν τα παιδιά τους στα ρουμανικά σχολεία.

Σε αυτές τις διαβολές υποχωρούσαν μερικές φορές και οι Έλληνες δάσκαλοι των βλαχοχωριών. Παράδειγμα ο Βρυσσοχωρίτης Γεώργιος Δημητριάδης που ήταν για δύο χρόνια ελληνοδιδάσκαλος στο Περιβόλι και φυλακίστηκε για 8 μήνες στις φυλακές Σερβίων και Ιωαννίνων ύστερα από ψευδή καταγγελία, ως συνωμότης του καθεστώτος, με την πρόφαση ότι, δήθεν, βρέθηκε αντικυβερνητικό διδακτικό βιβλίο σε κάποιον μαθητή του. Ο Δημητριάδης δυσανασχέτησε και προσήλθε εις τους Ρουμάνους, οι οποίοι και πέτυχαν την άμεση απελευθέρωσή του και την τοποθέτησή του ως δασκάλου του σχολείου τους που ίδρυσαν στην Λεσινίτσα

(Βρυσοχώρι). Όμως αυτή η απόφασή βάραινε την συνείδησή του και όταν βρήκε την ευκαιρία έφυγε για τη Θεσσαλία αφού άρπαξε από τους Ρουμούνους και 6 εικοσόφραγκα (Ελ. Νικολαΐδου ο.π. σελ.278 και <http://www.vlahoi.net/istories-gegonota/arpagai-sikofantiai.html>.) Για το 1881 υπεύθυνη για την καταστροφή του Ζαγορίου ήταν η προπαγάνδα που την υποκινούσε ξένος δάκτυλος και συγκεκριμένα η Αυστρία , στην επιδίωξή της να αποδείξει ότι στην Ήπειρο υπήρχε ακμαίο ρουμανικό στοιχείο. Και αυτό αποδεικνύεται από τις συστάσεις του ίδιου του γενικού Προξένου της στα Γιάννινα προς τους κατοίκους των βλαχόφωνων χωριών της Ηπείρου να υπογράψουν αναφορές προς τις τουρκικές αρχές, ζητώντας την ίδρυση ρουμανικών σχολείων και την εισαγωγή της ρουμάνικης γλώσσας στις εκκλησίες (Ελ. Νικολαΐδου σελ.119). Επίσης οι ληστρικές συμμορίες, που τις αποτελούσαν κυρίως Βλάχοι της Κόνιτσας και της Πίνδου (κυρίως Δίστρατο και Σαμαρίνα) και οι επιδρομές τους στο Ζαγόρι, φημολογούνταν ότι γινόταν με την υποκίνηση του Α. Μαργαρίτη προς εξόντωση της ελληνικής εκείνης επαρχίας (Ε. Νικολαΐδου ο.π. σελ. 116). Ακόμη οι ρουμανίζοντες επιδίωκαν να κυριαρχήσουν **απόλυτα** στα χωριά όπου είχαν ισχυρό υπόβαθρο (Αβδέλλα και Περιβόλι) **προσπαθώντας να κλείσουν τα ελληνικά σχολεία και να επιβάλλουν στις εκκλησίες να διαβάζεται ο «Απόστολος» και τμήμα της θείας λειτουργίας στα ρουμανικά**, καθώς και να περιορίσουν την δύναμη της Ελληνικής επιρροής στα υπόλοιπα χωριά. Με τις απόπειρες ίδρυσης ρουμανικών εκκλησιών, δημιουργήθηκαν εντάσεις και βίαιες καταλήψεις ναών και τα επεισόδια διαδέχονταν το ένα το άλλο, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τα επεισόδια στη Σαμαρίνα στις 2 Αυγούστου **1887** και τον Σεπτέμβριο του ίδιου χρόνου όταν ιερέας προσπάθησε να αναγνώσει το Ευαγγέλιο στη Ρουμανική !!! (Ε. Νικολαΐδου ο.π. σελ. 173 & 174 όπως και στο <http://www.vlaoi.net/istories-gegonota/epitheseis-kath-iereos.html>).

Σήμερα η προπαγάνδα συνεχίζεται προσφέροντας υποτροφίες και άλλα προνόμια σε Βαλκάνιους νέους (άλλωστε κυρίως προς αυτούς απευθύνεται επιδιώκοντας να τους δελεάσει και τελικά να τους στρατολογήσει) προερχόμενους από βλαχόφωνες οικογένειες, αλλά και με άλλες δράσεις (συναντήσεις, διαλέξεις, συζητήσεις, εκδρομές κλπ) προσπαθώντας να σφυρηλατηθούν **«Εθνικοί δεσμοί» με τους απανταχού Βλάχους στο πλαίσιο του αγώνα «για την αναγνώριση των εθνικών μειονοτικών τους δικαιωμάτων»!!!**

Η Ρουμανική προπαγάνδα στη Λάϊστα και στην ευρύτερη περιοχή της λάκας Αώου

Μέχρι πρόσφατα είχα την εντύπωση ότι στο χωριό μας, την Λάϊστα, δεν είχε κατορθώσει να εισχωρήσει η Ρουμανική προπαγάνδα. Δυστυχώς διαψεύσθηκα. Γιατί, έστω και σε ελάχιστο βαθμό, εισχώρησε και στο χωριό μας. Μάλιστα φέρεται ότι υπήρξαν «πρόθυμοι» Λαϊστινοί, άλλωστε, όπως προελέχθη, πάντοτε θα υπάρχουν «πρόθυμοι», που τα ονόματά τους βγήκαν στην επιφάνεια, έστω και μετά από 100 χρόνια. Γιατί **«ουδέν κρυπτόν υπό τον ήλιον»**. Κατά την πρώτη περίοδο, ταυτόχρονα με την εμφάνιση στα μέσα του 19ου αιώνα της προπαγανδιστικής δραστηριότητας των Ρουμάνων με την ίδρυση ρουμανικών σχολείων στην Αβδέλα το **1866** από τον Απ. Μαργαρίτη και το **1870** στο Περιβόλι, ο ρουμανισμός προσπάθησε να στήσει νέα έδρα και στο Ζαγόρι. Ήταν λοιπόν εύλογο αυτή να την αναζητήσει στο μεγαλύτερο χωριό του Ζαγορίου στο κεφαλοχώρι της **Λάϊστας**. Έτσι σύμφωνα με την από **18.8.1872** έκθεση του Γενικού Προξενείου Ιωαννίνων **αγοράσθηκε οικόπεδο στη Λάϊστα** για να ιδρυθεί ρουμανική σχολή, πράγμα που αποφεύχθηκε με την παρέμβαση της Μητρόπολης Ιωαννίνων και τις παραινέσεις που έγιναν στους κατοίκους εκ μέρους του προξενείου (Ε. Νικολαΐδου ο.π. σελ.92). Στην συνέχεια όμως, όπως αναφέρει η Ε. Νικολαΐδου, η εντατική προσπάθεια που καταβλήθηκε για να αλωθεί το βλαχόφωνο Ζαγόρι συνεχίστηκε χωρίς επιτυχία και **μόνο στη Λάϊστά μας** κατόρθωσε η προπαγάνδα να αποκτήσει μια κάποια εστία, με την επανίδρυση το **1880** ρουμανικού σχολείου που είχε αρχίσει να λειτουργεί από το **1878** με δάσκαλο κάποιον Αθανάσιο από τον Ασπροπόταμο Θεσσαλίας, απόφοιτο της Ριζαρείου σχολής. Το σχολείο όμως εκείνο ήταν ιδρυμένο μόνο κατ' όνομα, γιατί δεν είχε μαθητές. Για τον λόγο αυτό έκλεισε ύστερα από 6 μήνες. Ξανάνοιξε το **1880** με δάσκαλο τον Γεώργιο Δαούτη από την Αβδέλα που ήταν από τους πρώτους προσήλυτους νέους του Αβέρκιου ,που είχαν σταλεί στο Βουκουρέστι για «επιμόρφωση» (Ελ. Νικολαΐδου ο.π. σελ.75). Το σχολείο πάντως έκλεισε και πάλι από έλλειψη μαθητών. **Σε αυτό συνέβαλε η πεισματική αντίδραση των Λαϊστινών, που, εκτός από ελάχιστους, στάθηκαν πιστοί στις παραδόσεις τους** (εφημ. Ήπειρος αριθμ. φύλλ. 130/25.12.1911 & Ε. Νικολαΐδου ο.π. σελ.105). Το **1881**, με την υποστήριξη του γιατρού Τριανταφυλλίδη από τη Βωβούσα, ο ρουμανοδάσκαλος εγκαταστάθηκε στο σχολείο της κοινότητάς μας, **αλλά οι κάτοικοι τον έδιωξαν από εκεί με την βία**. Τελικά νοίκιασε ένα σπίτι και δίδασκε σε λίγους μαθητές που τους πλήρωνε (εφημ. Παλιγγενεσία.φύλλ. της 2.1.1882 και Ε. Νικολαΐδου ο.π. σελ.105).

Το **1883** η ρουμανική σχολή που είχε ιδρυθεί και στη Λάϊστα, λειτουργούσε μόνο ονομαστικά, από έλλειψη μαθητών. Αυτό υποχρέωσε τον ρουμανοδάσκαλο, να εγκαταλείψει το χωριό. Το ίδιο έγινε και στην Λεσινίτσα (Βρυσοχώρι), όπου φαίνεται ότι είχε ιδρυθεί στο μεταξύ ρουμανικό σχολείο (εφημ. Παλιγγενεσία της 3.10.1883 και Ε. Νικολαΐδου ο.π. σελ.145). Όμως η προπαγάνδα συνεχίζονταν και τα τέλη του 1893 το Γενικό προξενείο Ιωαννίνων με έκθεσή του προς το Υπουργείο Εξωτερικών υπογράμμισε την επικίνδυνη δραστηριότητα της προπαγάνδας για το ελληνικό στοιχείο της Βωβούσας και κατά δεύτερο λόγο της **Λάϊστας**, που ήταν πανομοιότυπες με όσες αναπτύσσονταν σε όλα τα χωριά της Ηπείρου ,τα οποία προσπαθούσε να προσηλυτίσει με τους πράκτορες της ,οι κυριότεροι από τους οποίους ήταν οι δάσκαλοι της ρουμανικής σχολής Ιωαννίνων και οι οποίοι από τον διευθυντή ως τον τελευταίο ήταν απόστολοι της ρουμούνικης ιδέας και ταυτόχρονα υπάλληλοι της τουρκικής διοίκησης (Ελ. Νικολαΐδου ο.π.σελ.299-300). Μάλιστα κατηγορούσε την μητρόπολη Ιωαννίνων ότι με νωθρότητα και κατόπιν εορτής είχε αντιμετωπίσει τη δράση των ρουμανιζόντων στη Βωβούσα και τη **Λάϊστα**. Τα προ του 1895 χρόνια στη Βωβούσα ο Απόστολος ,το Ευαγγέλιο και το Σύμβολο της Πίστεως απαγγέλλονταν στα ρουμανικά (Ελ. Νικολαΐδου ο.π. σελ.347 και «Φωνή της Ηπείρου»,φυλλ.162/10.11.1895). Το **1895** το ρουμανικό σχολείο στη **Λάϊστα**, που εξακολουθούσε να παραμένει χωρίς μαθητές, διηύθυνε απόφοιτος της Ζωσιμαίας σχολής, που είχε προσχωρήσει στη προπαγάνδα και μάταια προσπαθούσε να προσηλυτίσει κατοίκους (Ελ. Νικολαΐδου ο.π. σελ.347).

Επίσης στα **1889-90** ιδρύθηκαν ρουμανικά σχολεία στο Ηλιοχώρι με δάσκαλο τον Κούση Περδίκη από το Περιβόλι και στο Βρυσοχώρι με δάσκαλο τον Νικόλαο Φόλα (Ε. Νικολαΐδου ο.π. σελ.213).Ενώ στα 1895 στο Δοβρίνοβο (Ηλιοχώρι) γίνονταν προσπάθεια συγκρότησης εστίας της προπαγάνδας, με οπαδούς που δεν ξεπερνούσαν τις 3 οικογένειες και διορισμό ρουμανοδάσκαλου καταγόμενου από το χωριό, απόφοιτο της Ζωσιμαίας σχολής, επιμορφωμένου στο ρουμανικό γυμνάσιο Ιωαννίνων (Ελ. Νικολαΐδου ο.π. σελ.348) Στο μεταξύ η ρουμανική προπαγάνδα άρχισε να αποδίδει καρπούς, γεγονός που ανησύχησε την Ελληνική κυβέρνηση και το **1886-87** επιχορηγήθηκαν πέντε χωριά της Ηπείρου μεταξύ των οποίων το ΠαρθENAγωγείο της Λάϊστας με 25 λίρες. ΠαρθENAγωγός του ήταν η Βασιλική Ι. Αδαμοπούλου, επίσης το παρθENAγωγείο Δοβρίνοβου (Ηλιοχώρι) με παρθENAγωγό την Αλεξάνδρα Γούναρη με 15 λίρες και της Λεσινίτσας (Βρυσοχώρι) με παρθENAγωγό τη Χρυσή Ευσταθίου με 15 λίρες (Ελ. Νικολαΐδου ο.π.σελ.173). Αυτά για την δράση της ρουμανικής προπαγάνδας στη Λάϊστα την πρώτη περίοδο, για την οποία υπάρχουν έγκυρες και τεκμηριωμένες πληροφορίες.

Η ρουμανική προπαγάνδα στο μεταξύ συνεχιζόταν. Το **1917** δίνεται στους

ρουμανίζοντες η αφορμή, ύστερα από την σύντομη κατοχή από την Ιταλία της περιοχής του Αργυροκάστρου και περιοχών της Ηπείρου, προσπάθειας δημιουργίας αυτόνομου καντονίου υπό την προστασία της Ιταλίας. Μόλις έφτασε στην Σαμαρίνα Ιταλικός στρατός, κοινοτάρχες και προύχοντες από **13** Βλαχόφωνα χωριά της Πίνδου και Ζαγορίου με επιστολή τους ζητούσαν υποστήριξη από την Ιταλία, την Ρουμανία, τις ΗΠΑ, την Αγγλία, την Γαλλία, την Ρωσία και το Βέλγιο ώστε να μεσολαβήσουν για ελευθερία και ευμάρεια ανάμεσα στα έθνη των Λατίνων !!! Δυστυχώς, φέρεται και η Λαϊστα, με την παλιά της ονομασία «**Λάκα**», να συμπεριλαμβάνεται στα 13 αυτά χωριά και τρεις (3) Λαϊστινοί, επώνυμοι μάλιστα, ως συνταχθέντες με την Ρουμανική προπαγάνδα. Αυτό έγινε με το να εμφανίζονται ως συνυπογράφωντες στις **27 Ιουλίου 1917 με άλλους Κοινοτάρχες και προύχοντες από Σαμαρίνα, Αβδέλα, Περιβόλι Βωβούσα, Μέτσοβο, Πάδες, Παλιοσέλι, Κρανιά, Δίστρατο, Ηλιοχώρι, Άρματα και Σμίξη, την παρακάτω ανθελληνική και κατάπτυστη επιστολή απευθυνόμενη στον τότε Ρουμάνο πρωθυπουργό Ιον Μπρατιάνο :**

Σαμαρίνα, 27 Ιουλίου 1917

**Προς την αυτού εξοχότητα, τον κ. ION J. BRATIANO,
Πρωθυπουργό της Ρουμανίας**

«Αυτή την ύψιστη στιγμή που ο λαός της Πίνδου και ολοκλήρου του Ζαγορίου, πάλλεται από τη χαρά της απελευθέρωσης από την τυραννία μετά την ένδοξη δράση του Ιταλικού Στρατού, ενώθηκε για να διακηρύξει με μια φωνή το δικαίωμά του στην ελευθερία, στη γλώσσα και στα πολιτικά συστήματα ενώπιον του πολιτισμένου κόσμου, απευθύνουμε σε Σας, στα αδέρφια μας τους πιο θερμούς και εγκάρδιους χαιρετισμούς μας. Μια μεγάλη έκταση από γη κατειλημμένη από ξένους λαούς μας χωρίζει. Όμως οι καρδιές μας χτυπούν για να ενωθούν με τις Δικές σας, με το ίδιο αίμα που ρέει από τις ίδιες φλέβες με αφετηρία την αρχαία Ρώμη, λίκνο των ίδιων φιλοδοξιών και των ίδιων ιδεωδών. Με την ισχύ του νικηφόρου στρατού της μητέρας Ιταλίας έσπασαν οι αλυσίδες που μας κρατούσαν κάτω από τον ζυγό των ξένων. Ο Ρωμαϊκός αετός πέταξε και πάλι στα βουνά μας, ενώνοντας κάτω από τα πατρικά φτερά του τα διάσπαρτα παιδιά του. Με αυτά είμαστε σίγουροι ότι θα κατακτήσουμε μια θέση ανάμεσα στους πολιτισμένους λαούς, επιβάλλοντας τον σεβασμό στους εχθρούς μας που μάταια επιδόθηκαν να απαλείψουν το ρουμανικό όνομα από την επιφάνεια της γης. Αυτή την ύψιστη στιγμή, ευχόμαστε εκ βάθους καρδιάς σε σας την εξόντωση των εχθρών μας, τον θρίαμβο της κοινής μας πορείας, την εκπλήρωση του εθνικού ιδεώδους, το μεγαλείο και την ευημερία της πατρίδας και σε μας, ευχόμαστε η παντοδύναμη φωνή Σας να υψωθεί ώστε οι συμμαχικές δυνάμεις να μας εγγυηθούν, με συγκεκριμένες δεσμεύσεις, την ελευθερία και την ευημερία στο μέλλον ανάμεσα στα νέα λατινικά έθνη, ενάντια στις αδικαιολόγητες απειλές από τους εχθρούς μας που θέλουν εκ νέου να μας αλυσοδέσουν διαγράφοντας το ρουμάνικο όνομα από αυτά τα βουνά, που μας άφησαν πολύτιμη κληρονομιά οι πρόγονοί μας»!!!

Θεωρούσαν λοιπόν αυτοί οι «λεβέντες» τους Ιταλούς και τους Ρουμάνους απελευθερωτές τους από τον Ελληνικό ζυγό !!! Δεν αναφέρω τα ονόματα των τριών (3) Λαϊστινών, που φέρεται ότι υπέγραψαν το προς τον Ρουμάνο πρωθυπουργό κείμενο. Όμως, εάν είχαν υπογράψει το κείμενο, είναι καταδικασμένοι από την ιστορία και την αναμφισβήτητη φιλοπατρία των Λαϊστινών

Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι όσα προανέφερα και αναγράφονται στην ιστοσελίδα της ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ με τον τίτλο «Πριγκιπάτο της Πίνδου», βασίζονται σε μια μελέτη του **Stoica Lascu** ενός Ρουμάνου καθηγητή του τμήματος Ιστορίας και πολιτικών επιστημών του πανεπιστημίου “Ovidius” της Κωνσταντζα Ρουμανίας που μάλλον είναι Βλάχος. Η πιο πάνω επιστολή αναφέρεται στις σελ.134-135 της μελέτης του (σελ.45-45 στην ιστοσελίδα) και είναι ανηρητημένη στην ιστοσελίδα <https://csea.wikispaces.com/file/view/5.+Evenimentele+din+iulie-august+1917.pdf> Στη μελέτη του αυτή ο Stoica Lascu αναφέρεται εκτενώς στο γεγονός στην Πίνδο από τον Ιούλιο έως τον Σεπτέμβριο του 1917, παραθέτει τις επιστολές (μεταξύ των οποίων και η προαναφερθείσα) και τα τηλεγραφήματα των προέδρων και προεστών των 13 χωριών της Πίνδου προς τις διάφορες κυβερνήσεις, με την σημείωσή μου ότι παρά τις προσπάθειες δεν μπόρεσα να τις βρω από άλλη πηγή ,ώστε να διασταυρώσω τα γραφόμενά του.

Για την περίοδο μετά το **1940** σχετικά με την ρουμανική προπαγάνδα στο χωριό μας δεν έχω έγγραφες τεκμηριωμένες πληροφορίες. Υπάρχουν όμως προφορικές. Σύμφωνα λοιπόν με ηχογραφημένη συζήτηση που είχα πρόσφατα με τον μεγαλύτερο σήμερα στην ηλικία Λαϊστινό και μόνιμο τότε, αλλά και σήμερα, κάτοικο Λαϊστας Ανδρέα Γρίβα, η προπαγάνδα επιχείρησε να διεισδύσει την εποχή εκείνη και στο χωριό μας. Όπως χαρακτηριστικά μου ανέφερε το **1942**, την εποχή της μεγάλης πείνας, ρουμανίζοντες προπαγανδιστές, και συγκεκριμένα δύο αδέρφια προερχόμενα από το κοντινό χωριό **Πάδες**, ανέλαβαν να προσεγγίσουν και να εντάξουν και Λαϊστινούς στην προπαγάνδα. Πλησίαζαν λοιπόν γονείς παιδιών - μαθητών του Ελληνικού σχολείου (μεταξύ των οποίων και την μητέρα του Α. Γρίβα) και με αντάλλαγμα τρόφιμα (κυρίως άλευρα) τους προέτρεπαν να ενταχθούν – αποδεχθούν την προπαγάνδα και να εγγράψουν τα παιδιά τους στο ρουμανικό σχολείο, που επεδίωκαν να λειτουργήσουν και στη Λαϊστα. Η προσπάθεια όμως αυτή δεν καρποφόρησε χάρη στην σθεναρή αντίδραση των κατοίκων, μάλιστα μερικοί βιαιοπράγησαν εναντίον τους, αλλά κυρίως χάρη στην πατριωτική παρέμβαση των αείμνηστων Λαϊστινών ελληνοδιδασκάλων **Δεβελέγκα** και **Κάσσου**, οι οποίοι έχοντας πληροφορία ότι θα έλθουν οι προπαγανδιστές στο χωριό, ενημέρωσαν προηγουμένως όλους τους κατοίκους και τους καθοδήγησαν, ώστε να μην δελεασθούν και ενδώσουν στην προπαγάνδα. Μου ανέφερε και τα ονόματα αυτών των αδελφών ,οι οποίοι τελικά, όπως μου είπε, λογοδότησαν στην ελληνική

δικαιοσύνη, καταδικάστηκαν και απεβίωσαν στις φυλακές της Θεσσαλονίκης.

Τέλος τα πρόσφατα χρόνια, δεν αντιλήφθηκα όχι μόνο την ύπαρξη πυρήνα, αλλά ούτε και μεμονωμένους Λαϊστινούς υπέρμαχους της σύγχρονης ρουμανικής προπαγάνδας και υποστηρικτές του ότι, δήθεν, εμείς οι Βλάχοι αποτελούμε ξεχωριστό έθνος στα Βαλκάνια και ότι, δήθεν, τμήμα του είμαστε και εμείς οι βλαχόφωνοι Έλληνες.

Οι προσπάθειες όμως των προπαγανδιστών Ρουμάνων και των συνοδοιπόρων τους δεν σταματούν. Πρόσφατη είναι η « επίσκεψη » στο χωριό μας μελών του «Συμβουλίου Νέων Βλάχων του Βουκουρεστίου» (**Consiliul a Tinirlor Armanji -CTArm**) δηλ. των νέων της **Fara Armanasca dit Romania** που μάλιστα έδωσαν σε συγχωριανούς μας κασέτες με «Βλάχικα» τραγούδια, προφανώς για προπαγανδιστικούς σκοπούς. Και ασφαλώς οι νέοι μας θα πρέπει να είναι πολύ προσεχτικοί και επιφυλακτικοί σ'αυτές τις επισκέψεις. Άλλωστε ,όπως πληροφορήθηκα και ο **Thede Kahl** στην τελευταία του επίσκεψη στο χωριό μας συνοδεύονταν από μέλος της πιο πάνω οργάνωσης, που συχνά επισκέπτεται τη Λαϊστα. Και εάν οι επισκέψεις αυτές γίνονται από αγάπη για το χωριό μας, αυτοί οι επισκέπτες είναι καλοδεχούμενοι. Εάν όμως γίνονται στα πλαίσια της προπαγάνδας που προαναφέρθηκε και αυτοί είναι ανεπιθύμητοι.

Στην περιοχή των Βλαχόφωνων χωριών της Λάκας Αώου (Λαϊστα, Ηλιοχώρι, Βρυσοχώρι, Παλιοσέλι, Πάδες, Άρματα, Δίστρατο) στην Ρουμανική προπαγάνδα διαχρονικά ενέδωσαν κυρίως τα πέραν του Αώου προς την πλευρά της Κόνιτσας χωριά. Για τους πρωτοστάτες την περίοδο **1940** και μετά στην κίνηση αυτή τους καταγόμενους από τα παραπάνω χωριά, γίνεται εκτενής αναφορά στην ιστοσελίδα http://aera2012.blogspot.gr/2012/05/2_11.html. Από την προς το χωριό μας πλευρά του Αώου για το Βρυσοχώρι δεν έχω συναντήσει ένδειξη έντονης συμμετοχής ατόμων στην κίνηση αυτή, όπως και για το Ηλιοχώρι και τη Λαϊστα, όπου και σε αυτά τα χωριά η προπαγάνδα δεν καρποφόρησε. Η εξήγησή μου είναι ότι αυτά τα τρία χωριά της εντεύθεν του Αώου περιοχής δεν είχαν σχεδόν καμιά σχέση με τα της εκείθεν του Αώου περιοχής χωριά (Παλιοσέλι, Πάδες, Άρματα, Δίστρατο), όπως και με τα άλλα βλαχοχώρια του Ν. Γρεβενών (Περιβόλι, Αβδέλα, Σαμαρίνα, Σμίξη, Κρασιά, Βωβούσα κλπ.). Διαφορετική ομιλία των βλάχικων (επιβεβαίωση της ύπαρξης διαφόρων βλάχικων διαλέκτων), διαφορετική κουλτούρα, διαφορετικός πολιτισμός και επίπεδο. Ακόμη και διαφορετική ενδυμασία στη Λαϊστα όπως παρατήρησε και ο **Gustav Weigand** αναφερόμενος στη Λαϊστα: «**...Πολλοί φορούν Βουλγάρικη ή ευρωπαϊκή ενδυμασία. Την κανονική αρωμουνική στολή καθόλου δεν τη βλέπει κανείς . Και η στολή των γυναικών είναι διαφορετική από αυτές που είδα μέχρι τώρα...**». Δεν είχαν στις τάξεις τους κλέφτες- ληστές της εποχής (Fur στα βλάχικα), οι οποίοι προέρχονταν, σύμφωνα με τις τότε εφημερίδες (φύλλο της εφημ.

Παλιγγενεσία της 28 Μαρτίου 1881 ως υποσημείωση της σελ. 119 του βιβλίου της Ε. Νικολαΐδου) «... Από όλα σχεδόν τα βλάχικα χωριά πέρα από τον Αώο, όπως Πάδες, Μπριάζα, Παλιοσέλι που είχαν μεταβληθεί σε άντρα και οι κάτοικοί τους σε ληστές που λεηλατούσαν το Ζαγόρι και τα χωριά της Κόνιτσας». Μάλιστα κατά την άποψη των τουρκικών αρχών τις οποίες χρησιμοποιούσε και ο Γάλλος πρόξενος στα Γιάννενα η μία από τις 3 κατηγορίες ληστών της εποχής κείνης περιελάμβανε «... Τους Βλάχους που πήραν τα όπλα και κρατούσαν τους δρόμους αποκλειστικά για να εμποδίσουν την παραχώρηση των περιοχών στην Ελλάδα»!!! (Ε. Νικολαΐδου ο.π. σελ. 116). Δεν είχαν λοιπόν ληστές τα 3 χωριά μας. Αντίθετα υφίσταντο τις επιδρομές των ληστοσυμμοριών των πέραν του Αώου χωριών. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι οι Λαϊστινοί αναφέρονταν στους κατοίκους αυτών των χωριών πολύ υποτιμητικά, αποφεύγοντας τις επαφές και κυρίως γάμους με εκείνους. Και το σπουδαιότερο όμως, κατά την γνώμη μου, τα τρία προαναφερθέντα χωριά μας, δεν είχαν επικοινωνία - επαφή, ούτε διοικητική ούτε πολιτιστική - πνευματική με τα Γρεβενά και τα χωριά του. Επικοινωνούσαν με τα Γιάννενα και με τον **εξαιρέτο Ζαγορίσιο πολιτισμό**. Ήταν αυτοδιοικούμενα, με Ελληνικά σχολεία και εισέπρατταν πολιτισμό, κουλτούρα και πατριωτισμό από το Ζαγόρι και τα Γιάννενα και όχι ανθελληνισμό και βαρβαρότητα.

Συμπερασματικά εμείς οι Λαϊστινοί, εκτός ελαχίστων, διαχρονικά υπήρξαμε πατριδολάτρες Έλληνες (S'noi avem pri tziana Ellada = και εμείς έχουμε στην κορυφή την Ελλάδα) και τοποθετηθήκαμε αταλάντευτα στον ελληνικό κορμό.

Και αυτό αποδεικνύεται περίτρανα και από τα παρακάτω: Σε υποβληθείσα εκτενή έκθεση ,με πιθανότερο συντάκτη της τον Απ. Μαργαρίτη προς τον βαλή των Ιωαννίνων Οσμάν πασά ,καυτηριάζονταν η προδοτική κατά των Τούρκων στάση Βλάχων κατά τον ελληνοτουρκικό πόλεμο. Αναφέρονταν με λεπτομέρειες η στάση ατόμων ,ιερέων, δασκάλων και προκρίτων με κατηγορίες που εκτοξεύονταν για όλες τις κοινότητες από το λιμάνι της Κατερίνης ως τον κόλπο της Άρτας και Πρέβεζας. **Εκτενέστερη** όμως ήταν η αναφορά για την διαγωγή των προκρίτων και ιερέων της Μητροπόλεως Γρεβενών, της Εξαρχίας Μετσόβου και μάλιστα **ονομαστικά μόνο για την Λάϊστα και το Συρράκο** (Ελ Νικολαΐδου σελ.375 & 376),προφανώς γιατί η δράση τους ήταν εντονότερη άλλων περιοχών και χωριών.

Αλλά και όπως προανέφερα και σε προηγούμενο σημείωμά μου στα στο περιοδικό μας τα «Λαϊστινά Νέα» (φυλ.37 σελ. 14), που είναι ανηρημένο και στην ιστοσελίδα <http://www.vlahoi.net/vlahoxoria/laista-zagoriou.html> το ήθος και τον Ελληνικό πατριωτισμό τον απέδειξαν περίτρανα οι Λαϊστινοί και στη Χρυσούπολη (Σαρί Σαμπάν) το **1905** κατά την γενική απογραφή του πληθυσμού της Μακεδονίας και Θράκης. (Στις **23 Μαΐου 1905** με τον προαναφερθέντα Ιραδέ οι Βλάχοι

αναγνωρίστηκαν επίσημα από την Οθωμανική αυτοκρατορία ως ξεχωριστό **μιλλέτ**, διαφορετικό από το **ρουμ μιλλέτ** των Ελλήνων Πατριαρχικών στο οποίο ανήκαν πρην, δηλ. ως ξεχωριστή εθνοθηρησκευτική ομάδα. Οι Αρμάνοι θα διακρίνονταν πλέον σε Ρωμιούς (Ρουμ - Έλληνες) και σε Βλάχους (Βλαχ - Ρουμάνους). Τουρκικά **millet-i Rum**, «έθνος των Ρωμαίων» ονομαζόταν το **μιλλέτ** των Ορθόδοξων Χριστιανών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. **Ρουμ** είναι η τουρκική μορφή της ελληνικής λέξης «Ρωμιός» που αναφερόταν σε όσους προέρχονταν από την ανατολική Ρωμαϊκή αυτοκρατορία και μέχρι το 19ο αιώνα ήταν ισοδύναμη με την έννοια του Ορθόδοξου Χριστιανού. Ο όρος χρησιμοποιούνταν από την οθωμανική διοίκηση για να περιγράψει όλους όσους βρίσκονταν υπό τη διοίκηση των ορθόδοξων πατριαρχείων και εκκλησιών στην οθωμανική επικράτεια. Όλοι αυτοί υπόκειντο στον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο του Οικουμενικού Πατριαρχείου της Κωνσταντινούπολης). Σύμφωνα λοιπόν με το ανάτυπο του κ. **Πέτρου Γεωργαντζή** «ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΝΕΣΤΟΥ τέλη 19^{ου} και αρχές 20^{ου} αιώνα» των πρακτικών του Α' Διεθνούς Συνεδρίου Βαλκανικών Ιστορικών Σπουδών **2001** του Ιστορικού & Λογοτεχνικού Αρχείου Καβάλας σελ.469-470 «.. από τις 55 οικογένειες Ελλήνων Ορθοδόξων του Σαρί Σαμπάν οι 25 είναι βλαχοφώνων Ηπειρωτών ...οι περισσότερες από τις 25 βλαχόφωνες οικογένειες, που αριθμούν 130 ψυχές Ελληνοβλάχων, **κατάγονται από το εύανδρο χωριό της Ηπείρου, τη Λαΐστα. Ήταν μεν βλαχόφωνοι αλλά στη συνείδηση Έλληνες. Βέβαια η ρουμανική προπαγάνδα της τότε εποχής προσπάθησε να προσεταιρισθεί κάποιον από αυτούς, που διέμενε στην Καβάλα, ώστε μέσω αυτού να προσεταιρισθεί και τους Λαϊστινούς του Σαρί Σαμπάν και να δηλώσουν, ως Βλάχοι, δηλαδή Ρουμάνοι. Για “την μικράν αλλά ακμαίαν παροικίαν των Βλάχων Ηπειρωτών” το Ελληνικόν Υποπροξενείο της Καβάλας, θεώρησε σκόπιμο, εν όψει της εν λόγω απογραφής, να αποστείλει προς αυτούς τον συμπατριώτη τους Ηπειρώτη υγειονομικό ιατρό Καβάλας Παυλίδη, για να τους συστήσει να απογραφούν ως Έλληνες. Τούτο δε γιατί ο Έλληνας Υποπρόξενος της Καβάλας είχε την εκτίμηση ότι “η εθνική συνείδησις αυτών ούτε διανγής ούτε σταθερά είναι επί του παρόντος”. Όταν όμως έφθασε ο εν λόγω Ηπειρώτης ιατρός Παυλίδης στο Σαρί Σαμπάν, για να ομιλήσει και επηρεάσει του συμπατριώτες του, ήταν ήδη πολύ αργά μια και η απογραφή είχε ήδη διενεργηθεί προ τριημέρου. Κατά την ελεύθερη λοιπόν και ανεπηρέαστη αυτή (από ελληνικής πλευράς) απογραφή **όλοι** οι βλαχόφωνοι Ηπειρώτες του Σαρί Σαμπάν και της περιοχής του, ευθαρσώς παρά του Ρουμανική προπαγάνδα που τους έγινε και τις πιέσεις που δέχθηκαν για να δηλώσουν ως Βλάχοι, **“πάντες εδήλωσαν εαυτούς Ρουμ Ορθοδόξους”** δηλ. **ότι είναι Έλληνες Πατριαρχικοί**. Ανάμεσα σ' αυτούς τους βλαχόφωνους του Σαρί Σαμπάν διακρίνονταν ο βλαχόφωνος Ηπειρώτης δημαρχιακός γιατρός **Αντώνιος Ράπτης** “όστις περιήρχετο όλον τον καζάν “καθώς**

και ο ελληνόφωνος πρακτικός γιατρός Οικονομίδης που κατάγονταν από την Λαϊστα “όστις (κατ’άλλην προξενική αναφορά) μέχρι σήμερον πολλά δείγματα ακραιφνούς πατριωτισμού επεδείξατο ” ». Να σημειώσω εδώ ότι ο Αντώνιος Ράπτης ήταν Λαϊστινός, πρωτεξάδελφος του πατέρα μου Ιωάννη Δ. Παυλίδη και μετέπειτα γιατρός των Ιωαννίνων, όπως και ο υιός του Αδαμάντιος Ράπτης, καθώς και ο εγγονός του Αντώνιος Ράπτης γιατρός σήμερα στα Ιωάννινα.

Αλλά και προσωπική - οικογενειακή αντίληψη και άποψη αντιμετώπισης της Ρουμάνικης προπαγάνδας έχω από την οικογένειά μου, όταν πρόσφυγες το 1940 από την Δράμα οι βλαχόφωνοι Λαϊστινοί γονείς μου με τα δύο μεγαλύτερα αδέρφια μου βρέθηκαν στην Βέροια. Άντρο κυριολεκτικά της Ρουμανικής προπαγάνδας. Πλησίασαν λοιπόν τότε οι ρουμανίζοντες τον πατέρα μου, προτρέποντάς τον να στείλει τα παιδιά του στο Ρουμανικό γυμνάσιο, με αντάλλαγμα τις δωρεάν σπουδές τους και την χορήγηση τροφίμων στην χειμαζόμενη οικογένειά του. Η απάντηση όμως, του πρόσφυγα πατέρα μου, ήταν ότι, αυτός και η οικογένειά του ήταν Έλληνες και δεν είχαν, ούτε ήθελαν να έχουν καμιά σχέση με τους Ρουμάνους. Μάλιστα είναι χαρακτηριστικό ότι, λόγω του δυσφημιστικού και υποτιμητικού χαρακτήρα Ρουμανόβλαχος, που αποδίδονταν στους ρουμανίζοντες, τους υποστηρικτές της ρουμανικής προπαγάνδας Βλάχους της Βέροιας, τα αδέρφια μου στην Βέροια, όταν ήταν στο γυμνάσιο, όπως και μετέπειτα ως εκπαιδευτικοί στην πόλη, απέφευγαν να δηλώνουν ότι είναι Βλάχοι.

Και ο Ελληνοδιδάσκαλος **Δημήτριος Αδ. Κουνάβος** (Βρυσχωρίτης) στο ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ Λαϊστας από το 1913 έως 1927 έγραφε το 1927: «*Το Ελληνικόν Σχολείον Λαϊστας αποτελεί σήμερον το καλλιτεχνικόν σέμνωμα της Κοινότητος υψούμενον καλλιπρεπές και καλλιμάρμαρον, αψευδές και ακατάλτον μαρτύριαν του Ελληνικοτάτου φρονήματος και της φιλομουσίας και φιλογενείας των κατοίκων προσενεγκόντων εκ του ιδρώτος αυτών και της πολυετούς αποδημίας των εν τη ξένη υπέρ τας χιλιάς χρυσάς προς ανέγερσίν του*» (**Γεωργίου Α. Μέρτζιου** «Λαϊστα Ζαγορίου Ιωαννίνων» εκδ.1991, σελ.53).

Προς επίρρωση των ανωτέρω έρχεται και η αναφορά του καθηγητή **Gustav Weigand**, που προαναφέρθηκε. Αυτός προερχόμενος από την Βωβούσα επισκέφθηκε και την Λαϊστα στις 27-28 Οκτωβρίου 1889 (μάλιστα η περιοχή μας χαρακτηρίζονταν σε χάρτη της εποχής «ανεξερευνητη χώρα») και σύμφωνα με την μαρτυρία του αριθμούσε τότε 2.250 ψυχές !!! Αναγράφει λοιπόν στο πόνημά του που προαναφέρθηκε ΟΙ ΑΡΩΜΟΥΝΟΙ (ΒΛΑΧΟΙ), μεταξύ άλλων και τα εξής: «... Έπειτα ανεβήκαμε λίγο, και σε μια απότομη στροφή μονοπατιού είχαμε όλο το χωριό Λαϊστα μπροστά μας. Απέχει τρεισήμισι ώρες από τη Βωβούσα. Είχα μια συστατική επιστολή μαζί μου για έναν γιατρό, που όμως έλειπε εκείνη τη στιγμή. Με οδήγησε ο Τούρκος υπαξιωματικός και πήγα σε διάφορα μέρη, αλλά κανένας δεν

*ήθελε να με δεχτεί. Κοντά στην εκκλησία βρήκα μια ομάδα αντρών με ευρωπαϊκά ρούχα -φαίνονταν πλούσιοι έμποροι- και τους ζήτησα κατευθείαν ένα χώρο για διανυκτέρευση. Με κορόιδεαν όμως και μου γύρισαν την πλάτη. Κατάλαβα ποία ήταν ή αιτία. Νόμισαν ότι είμαι ένας Αρωμούνος δάσκαλος και επειδή αυτή η κοινότητα έχει έντονη ελληνική συνείδηση, αρνήθηκαν να με δεχτούν. Εξήγησα στους κυρίους ότι τώρα ήθελα ακόμα περισσότερο να μείνω, ακόμα και αν έπρεπε να διανυκτερεύσω στο ύπαιθρο. Πήγα σε ένα ανοιχτό χώρο, κοντά στο σχολείο, και διάταξα τον υπηρέτη μου να ξεφορτώσει κάτω από ένα πλάτανο. Εκεί ήθελα να μείνω. Είχαμε αρχίσει να ετοιμαζόμαστε για την διαμονή μας εκεί έξω όταν ήρθε ο πρόεδρος και μας πήγε σε ένα μπακάλη που μόλις είχε ετοιμάσει ένα δωμάτιο που μπορούσαμε να μείνουμε... Την επόμενη μέρα, όταν είχαν πειστεί ότι δεν είμαι δάσκαλος, η διάθεση των ανθρώπων έγινε πιο φιλική, αλλά πάλι με κοιτούσαν με καχυποψία. Το χωριό έχει 450 σπίτια. Την κανονική αρωμούνικη στολή δεν την βλέπει κανείς. Και η στολή των γυναικών είναι διαφορετική από αυτές που είδα μέχρι τώρα... Η κοινότητα συντηρεί με δικά της έξοδα το ελληνικό σχολείο, στο οποίο εργάζονται τέσσερις δάσκαλοι. Οι άνθρωποι μιλούν με φοβερό θυμό για την ρουμάνικη προπαγάνδα. Λένε ότι είναι Έλληνες και ότι θέλουν να είναι Έλληνες παρόλο που η πλειοψηφία των κατοίκων, συγκεκριμένα των γυναικών, δεν καταλαβαίνουν ούτε μια λέξη ελληνικά, εκτός από το “καλημέρα” λόγω της απομονωμένης θέσης του χωριού και αφού οι γυναίκες παραμένουν στο χωριό, η γλώσσα διατηρήθηκε εδώ καλύτερα από αλλού» (G.Weigand, Die Aromunen, Leipzig 1895.τ. 1,143, «Λαϊστινά Νέα» φυλ.22 σελ.22 και εκτενέστερη αναφορά και περιγραφή στην ιστοσελίδα «**Ηλιοχώρι (Ντόμπρινοβο) Ζαγορίου**» ημερομηνίας **29.03.2014**).*

Και με περηφάνια για τους Λαϊστινούς βλαχόφωνους Έλληνες προγόνους μας στο τέλος εκθέτω 3 φωτογραφίες από ισάριθμα οικογενειακά εγχειρίδια – κειμήλια διδασκαλίας της Γαλλικής γλώσσας που έχω στην κατοχή μου με την σφραγίδα τους : **«ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΛΑΪΣΤΗΣ»**. Αυτά χρησιμοποιούνταν από τους μαθητές του Σχολείου μας στις αρχές του 1900, μεταξύ των οποίων ο πατέρας μου και τα αδέρφια του.

Ολοκληρώνοντας: Μέχρι σήμερα η ρουμανική προπαγάνδα απέτυχε, κυρίως γιατί δεν υπολόγισε τα αισθήματα των βλαχόφωνων Ελλήνων. Δηλαδή όπως αναφέρει στο σύγγραμμά της η Ε. Νικολαΐδου (σελ. 25) το «...πως αισθάνονταν οι ίδιοι οι Κουτσόβλαχοι κατά την περίοδο δράσης της ρουμανικής προπαγάνδας, που τοποθετούσαν οι ίδιοι τον εαυτό τους, όχι θεωρητικά ή υποθετικά, τόσο κατά την περίοδο τη τουρκοκρατίας, όσο και κατά το χρόνο της ελευθερίας. **Οι πλειοψηφία των Κουτσοβλάχων συμπεριφέρθηκε και στις δύο περιπτώσεις ως γνήσιο τμήμα του Ελληνισμού.** Αυτό αποδεικνύει ότι εκείνα που πρέπει να υπολογίζονται περισσότερο για την κατάταξη ενός τμήματος σε ορισμένη εθνότητα, είναι τα συναισθήματα και η

συμπεριφορά των ανθρώπων και όχι μόνον το γλωσσικό ιδίωμα που χρησιμοποιείται. Οι Κουτσόβλαχοι στην **μεγάλη πλειοψηφία** τους διαμόρφωσαν **Ελληνική εθνική συνείδηση** ταυτόχρονα με τον Ελληνικό περίγυρο, είτε στον χώρο που ζούσαν είτε στις παροικίες του εξωτερικού και εκεί προώθησαν τον Ελληνικό πολιτισμό και την ελληνική γλώσσα και αγωνίσθηκαν για την ανασύσταση του Ελληνικού κράτους»

Και τα παραπάνω έρχεται να επιβεβαιώσει και ενισχύσει ο κατ'έзоχήν βλαχολόγος Δρ. **Ντούσαν Γ. Πόποβιτς** καθηγητής της Ιστορίας στο Βελιγράδι εκσερβισμένος βλαχόφωνος από το Κρούσοβο στο εμβληματικό επιστημονικό σύγγραμμά του που εξέδωσε το **1937** « **ΟΙ ΑΡΜΑΝΟΙ ΒΛΑΧΟΙ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ** » **Ο Cincarima** , όπου καταγράφει την δράση των Βλάχων στην Γιουγκοσλαβία ,στις άλλες βαλκανικές χώρες και στην Αυτοκρατορία των Αψβούργων , πλην της **κοιτίδας** τους Ελλάδα, από τον 18^ο αιώνα έως τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Ένα βιβλίο πραγματικός θησαυρός και ατελείωτος ύμνος στους βλαχόφωνες, τους « Τσιντσάρους » ,όπως αποκαλούνταν και αποκαλούνται οι βλαχόφωνες στη Σερβία, αλλά όπως τους αποκαλεί ο ίδιος και το επεξηγεί στη σελ.68 . Από την έκδοση του βιβλίου το **2010** από την ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ , (που την έχει ανηρτημένη και στο διαδίκτυο στην ιστοσελίδα , http://media.ems.gr/ekdoseis/ektos_seiras/ekd_eksi_popovic.pdf)

Ενδεικτικά σταχυολογούνται τα παρακάτω : Σελ. 69 «...οι Τσίντσαροι διακρίνονται από τους Έλληνες ως προς την γλώσσα: ονομάζονταν «βλαχόφωνοι Έλληνες » (δηλαδή Έλληνες οι οποίοι ομιλούν τη Βλαχική)...», σελ.71 « ... οι Τσίντσαροι μαζί με τους Έλληνες διέδιδαν το ελληνικό πνεύμα και τον ελληνικό πολιτισμό στη Δύση και ιδιαίτερα στη Βαλκανική χερσόνησο. Έτσι, στο πέρασμα των αιώνων ,οι έννοιες Έλληνα και ελληνικό, τουλάχιστον στις δικές μας περιοχές έγιναν σχεδόν συνώνυμες με τις έννοιες Τσίντσαρος και τσιντσαρικό...», σελ.74 «...για τους τσιντσάρους έχει παρατηρηθεί από παλιά ότι εμφανίζονταν περισσότερο Έλληνες και από τους γεννημένους Έλληνες », σελ.75 «... η μητρική τους γλώσσα αν και στις ρίζες της λατινική, έχει ήδη ελληνοποιηθεί κατά το ήμισυ και μιλιέται μόνο κάπου - κάπου και αυτό κυρίως μεταξύ γυναικών στα πιο απομονωμένα μέρη. Οι άνθρωποι στα χωριά και οι Βλάχοι των πόλεων συνήθως μιλούν ελληνικά. Κι ακόμα συμεριζονται τις ίδιες συμπάθειες και τις ίδιες φιλοδοξίες με τους Έλληνες και σε κάθε περίπτωση θεωρούν την μοίρα τους κοινή με την μοίρα των Ελλήνων... οι πλούσιοι από αυτούς διέθεταν τεράστια ποσά για την πραγμάτωση της ελληνικής ιδέας... όλοι τους έκαναν πολλά για τα ελληνικά πράγματα και βοήθησαν για την δημιουργία της σύγχρονης Ελλάδας » σελ.77 «...Για να ονομαστούν Έλληνες έπρεπε να ξέρουν ελληνικά κι αυτό δεν ήταν δύσκολο σ' ένα λαό ο οποίος ζούσε μέσα στην ίδια πολιτική και πολιτιστική κοινότητα με τους Έλληνες, παρακολουθούσε τη λειτουργία στις εκκλησίες στα ελληνικά και επιθυμούσε να είναι « Έλληνα » , σελ. 83 «... στα σπίτια τους στους τοίχους κρέμονται εικόνες των βασιλέων της Ελλάδος...», σελ.297 « Ρωμάνοι ως προς τη γλώσσα, Έλληνες κατά τη μόρφωση ,τον πολιτισμό και τα αισθήματα κυριαρχούσαν γλωσσικά των ορθοδόξων στα Βαλκάνια...» , σελ.330 «... παρόλα αυτά ας μη το αρνούμαστε ,οι τσίντσαροι

αισθάνονταν Έλληνες και ήταν πράγματι φορείς της ελληνικής γλώσσας, του τρόπου ζωής του πνεύματος τόσο στη Δύση όσο και σ' εμάς εδώ...».

Η προκλητικότητα βέβαια των Ρουμάνων και όσων συμπλέουν με αυτούς είναι συνεχής με αφελή ή μίσθαρνα όργανά τους, που αργά η γρήγορα αποκαλύπτονται, όπως προαναφέρθηκε. Θα μπορούσα να παραθέσω δεκάδες κείμενα αξιολογώτατων ατόμων που έχουν ασχοληθεί με το θέμα. Όμως όποιος θέλει, μπορεί από το διαδίκτυο πληκτρολογώντας «Ρουμανική Προπαγάνδα» να συλλέξει πληροφορίες. Αλλά και στον ιστότοπο www.Vlahoi.net θα βρει πολλές και τεκμηριωμένες πληροφορίες (αποσπάσματα εφημερίδων της πρώτης περιόδου δράσης της προπαγάνδας) σχετικά με τις συμπεριφορές των ρουμανιζόντων στα βλαχοχώρια τη Πίνδου.

Εμείς οι βλαχόφωνοι Έλληνες αντικρούουμε και τις δύο μορφές προπαγάνδας. Την πανρουμανική, γιατί ως Έλληνες δεν έχουμε καμιά σχέση με την Ρουμανία και τους Ρουμάνους. Αλλά και την νεώτερη, την εθνικιστική, γιατί δεν είμαστε, ούτε αισθανόμαστε μειονότητα στην πατρίδα μας, την Ελλάδα. Και δεν είναι δυνατόν να υπάρχει βλαχόφωνος Έλληνας που να υποστηρίζει ότι καταπιεζόμαστε από το Ελληνικό κράτος, όπως θέλουν να το παρουσιάσουν το «CONSILLU ARMANJLORU» των Μακεδον(ο)αρμάνων και η Αρμάνικη Φάρα της Ρουμανίας (Fara Armaniasca dit Romania) δεχόμενος ταυτόχρονα και την ύπαρξη ξεχωριστής «αρμάνικης εθνότητας». Έχοντας πλέον γνώση, είναι τουλάχιστον αφελές να θεωρούμε ανύπαρκτη την Ρουμανική προπαγάνδα, οποιασδήποτε μορφής και ανύπαρκτη την απειλή. Χρειάζεται όμως ενημέρωση και όταν είμαστε ενήμεροι, θα επαγρυπνούμε. Γιατί πίσω από τις, δήθεν, αγαθές αλληλοεπισκέψεις, τις πάντοτε καλοπροαίρετες βέβαια εκ μέρους μας, τον τουρισμό, τα δελεαστικά ανέξοδα «πολιτιστικά» προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις περίεργες ΜΚΟ, από την πλευρά των Ρουμάνων και τους διαχρονικούς υποστηρικτές τους στις διάφορες επιτροπές και συμβούλια της Ε.Ε., υπάρχει πάντοτε και σίγουρα η υστεροβουλία, ο αέναος και ανεκπλήρωτος σκοπός και πόθος τους να μας αποσπάσουν από τον Ελληνικό κορμό. Timeo Danaos et doma ferentes (Φοβού του Δαναούς και δώρα φέροντας).

Συνεπώς η ώρα της επιφυλακής και της επαγρύπνησης δεν πέρασε.

Όσοι έχουν όσφρηση, οσφραίνονται πριν πάρουν φωτιά, οι υπόλοιποι...

ΓΑΛΛΙΚΟΝ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

ΚΑΤΑ ΜΕΘΟΔΟΝ ΟΛΩΣ ΝΕΑΝ
ΣΥΝΤΕΤΑΓΜΕΝΟΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

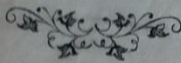
ΤΩΝ ΚΑΤΩΤΕΡΩΝ ΤΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΠΑΡΘΕΝΑΣΓΕΙΩΝΑ ΎΣΤΗΣ

ΥΠΟ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Π. ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΗ.

Ἰδέτε τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὑπ' ἀρ. 152
καὶ ἡμερομηνίαν 29 Ἰανουαρίου 1308 (22 Ἀπριλίου 1891).

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΔΕΠΑΣΤΑ

ΕΝ ΓΑΛΑΤΑ ΟΔΩΣ ΜΑΧΜΟΥΔΙΕ ΠΑΡΑ ΤΟ ΚΑΜΙΟΝ ΤΗΣ ΔΗΜΑΡΧΙΑΣ.

ΤΥΠΟΙΣ Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

1891.

PETIT COURS
D'EXERCICES FRANÇAIS
A L'USAGE
DES ÉCOLES GRECO-

PAR
D. P. CONTOGEOURIS

SEPTIÈME ÉDITION

Α Ι

ΠΡΩΤΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΑΛΛΙΚΗΝ ΓΛΩΣΣΑΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΟΥ ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΡΑΝΣ

ΥΠΟ

Δ. Π. ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΗ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΒΔΟΜΗ

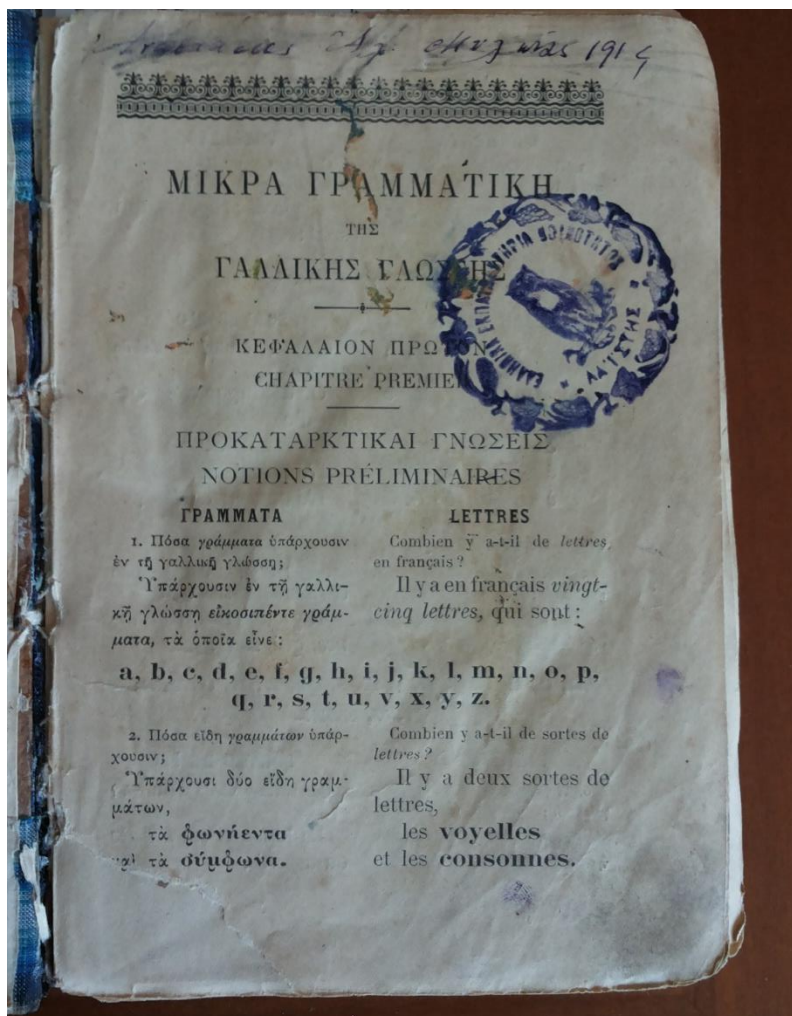
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΔΕΠΑΣΤΑ - ΣΦΥΡΑ - ΓΕΡΑΡΔΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1911

en col. 95.

Σημείωση : Η παρούσα ηλεκτρονική μορφή είναι εμπλουτισμένη σε σχέση με την έντυπη έκδοση.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ι. ΠΑΥΛΙΔΗΣ (ΠΑΥΛΟΥ)
Αλεξάνδρεια Ημαθίας, Σεπτέμβριος 2016